

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 6
2022.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 140.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

Управа за заједничке послове републичких органа

Немањина бр. 22–26

Београд

Телефон: 3616-296; 363-1620; 363-1104; 3613-734/лок. 1620 и 1104

biblioteka@uzzpro.gov.rs

САДРЖАЈ

- 1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда**
- 2. Списак претплата на службена гласила и часописе за потребе библиотеке Управе у 2022. години**
- 3. Преглед старих публикација**
- 4. Преглед нових књига**
- 5. Листа најчитанијих књига**

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Перу, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Буенос Ајресу, Јеле Баћовић, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Перу, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Буенос Ајресу, Зорана Вујића, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Султанату Оман, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Каиру, Драгана Бисенића, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Султанату Оман, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Каиру, Мирослава Шестовића, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Демократској Социјалистичкој Републици Шри Ланки, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Владимира Марића, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Демократској Социјалистичкој Републици Шри Ланки, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Синише Павића, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Указ о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Парагвај, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Буенос Ајресу, Јеле Баћовић, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Парагвај, на нерезиденцијалној основи, са

седиштем у Буенос Ајресу, Зорана Вујића, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Народној Републици Бангладеш, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Владимира Марића, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Народној Републици Бангладеш, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Синише Павића, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 71/2022

Уредба о изменама и допунама Уредбе о специјалним и посебним јединицама полиције, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Уредба о изменама и допунама Уредбе о критеријумима за одређивање категорија странаца и категоријама странаца којима се привремени боравак у Републици Србији може одобрити независно од основа за одобрење привременог боравка, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о именовању генералног секретара председника Републике, Сузане Пауновић, Службени гласник Републике Србије бр. 64/2022

Одлука о именовању шефа Кабинета председника Републике, Ивице Којића, Службени гласник Републике Србије бр. 64/2022

Одлука о отварању сталног граничног прелаза за међународни водни саобраћај путника и роба са свим инспекцијским службама „Бачка Паланка”, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о отварању сезонског граничног прелаза за међународни ваздушни саобраћај „Поникве”, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о утврђивању Националне контролне листе наоружања и војне опреме, Службени гласник Републике Србије бр. 68/2022

Одлука о утврђивању броја гласачких листића за спровођење поновног гласања на изборима за народне посланике 23. јуна 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 68/2022

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Панама Ситију, Република Панама, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о утврђивању броја гласачких листића за спровођење поновног гласања на изборима за народне посланике 30. јуна 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 70/2022

Правилник о раду Етичког одбора Високог савета судства, Службени гласник Републике Србије бр. 68/2022

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Бојана Петровића, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Владана Јовановића, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о измени Одлуке о образовању Радне групе за имплементацију електронске управе у органе, службе и управе Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 24/2022

Службени лист Града Београда

Одлука о потврђивању мандата одборника Скупштине Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 59/2022

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о ванредној интервентној мери подршке произвођачима брашна, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Уредба о измени Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене разводног гасовода РГ-13 Београд–Ваљево–Лозница са елементима детаљне регулације, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма подршке развоју пословне инфраструктуре за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Уредба о критеријумима за идентификацију критичне инфраструктуре и начину извештавања о критичној инфраструктури Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Уредба о утврђивању Канцеларије за информационе технологије и електронску управу као пружаоца услуге квалификоване електронске доставе, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Уредба о изменама и допуни Уредбе о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 70/2022

Одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Неготинског виногорја, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Одлука о изменама и допуни Одлуке о оснивању Завода за заштиту природе Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Одлука о образовању Комисије за евидентирање и одобравање средстава за надокнаду разлике у цени гаса, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Одлука о изменама и допуни Одлуке о привременом ограничењу извоза основних пољопривредно-прехранбених производа битних за становништво, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о утврђивању обавезног удела биогорива који су обвезници система дужни да ставе у промет на тржиште Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о изменама Одлуке о адекватности капитала банке, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о изменама и допунама Одлуке о условима и начину обављања мењачких послова, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о допуни Одлуке о привременом ограничењу извоза основних пољопривредно-прехранбених производа битних за становништво, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о врстама девиза у којима се плаћају републичке административне таксе код дипломатско-конзуларних представништава Републике Србије и о висини курса динара за прерачунавање динарских износа такси у девизе, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о образовању Међуресорне радне групе за реформу јавних финансија ради остваривања циљева „зелене агенде”, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о изради Стратешке процене утицаја Програма прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом на животну средину, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о привременој мери која се односи на израчунавање капитала банке, Службени гласник Републике Србије бр. 72/2022

Правилник о измени и допунама Правилника о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и мотива редовних издања поштанских марака, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства за изградњу и опремање објеката за унапређење примарне пољопривредне производње, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Правилник о изменама и допуни Правилника о врстама пошиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа пошиљки на граничним прелазима, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Правилник о начину евидентирања и обавештавања надлежних органа о јавним приходима, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о пореској пријави о обрачунатом порезу самопорезивањем и припадајућим доприносима на зараду, односно другу врсту прихода од стране физичког лица као пореског обвезника, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Правилник о допунама Правилника о одређивању царинских органа за царинење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Правилник о раду тела за вансудско решавање потрошачких спорова, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Правилник о начину прорачуна годишње потрошње енергије на основу које се одређује која привредна друштва и јавна предузећа су обвезници система енергетског менаџмента, Службени гласник Републике Србије бр. 68/2022

Правилник о облику и начину вршења унутрашње контроле у туристичкој инспекцији, Службени гласник Републике Србије бр. 68/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о путном листу за међународни ванлинијски превоз путника, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Упутство о изменама и допуни Упутства о координацији трагања и спасавања на водним путевима, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Наредба о измени и допуни Наредбе о времену отворености аеродрома за одвијање ваздушног саобраћаја, Службени гласник Републике Србије бр. 72/2022

Акциони план за 2022. годину за спровођење Програма развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2019–2023. године, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник за доделу средстава за одржавање традиционалних манифестација у 2022. години на територији АП Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 27/2022

Правилник за расподелу средстава из Буџетског фонда за развој ловства АП Војводине за 2022. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 28/2022

Службени лист Града Београда

Упутство о начину уплаћивања и евидентирања одређених јавних средстава и праћења укупних јавних средстава буџета Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 61/2022

Решење о утврђивању цене услуге превоза у јавном линијском превозу путника на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 60/2022

План енергетске ефикасности града Београда за 2022. годину, Службени лист Града Београда бр. 61/2022

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о критеријумима за доделу подстицаја послодавцима који запошљавају новонастањена лица у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Уредба о измени Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о образовању Комисије за регулаторни оквир унапређења запошљавања Рома у јавном сектору, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Правилник о допуни Правилника о имунизацији и начину заштите лековима, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Правилник о допунама Правилника о условима и начину поступања са посмртним остацима умрлог лица, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Правилник о хранитељству, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног радног дана и дужини дневног одмора контролора летења, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Правилник о изради и спровођењу плана управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Правилник о вођењу евиденције и извештавању о остваривању родне равноправности, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Исправка Правилника о изменама и допунама Правилника о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у мају 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у јуну 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 72/2022

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о измени Одлуке о оснивању Топличке академије струковних студија, Службени гласник Републике Србије бр. 65/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма мастер струковних студија који се финансирају из буџета Републике Србије за академије и високе школе струковних студија чији је оснивач Република Србија у школској 2022/2023. години, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма мастер академских студија који се финансирају из буџета Републике Србије за високошколске установе чији је оснивач Република Србија у школској 2022/2023. години, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Одлука о стицању статуса института од националног значаја (Институт за медицинска истраживања у Београду, Др Суботића 4), Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Одлука о утврђивању Цркве Свете Тројице у Брдарици за споменик културе, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о утврђивању Цркве Светог великомученика Георгија у Мачванском Причиновићу за споменик културе, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о утврђивању Цркве Вазнесења Господњег у Дреновцу за споменик културе, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Одлука о измени Одлуке о образовању Националног савета за развој Е-спорта у Републици Србији од 2021. до 2025. године, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Правилник о остваривању образовно-васпитног рада у иностранству, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Правилник о посебним условима за почетак рада и обављање делатности музеја, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Правилник о изменама Правилника о упису ученика у средњу школу, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Стручно упутство за спровођење уписа у прву годину студијских програма основних и интегрисаних студија на високошколским установама чији је

оснивач Република Србија за школску 2022/2023. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 66/2022

Упутство за израду акта којим установе образовања и васпитања прописују мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Решење о усклађивању права на национално спортско признање, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска скупштинска одлука о измени и допуни Покрајинске скупштинске одлуке о броју и просторном распореду јавних средњих школа на територији Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 26/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину основних струковних студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине, у високим школама струковних студија, чији је оснивач Аутономна Покрајина Војводина, у школској 2022/2023. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 24/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину основних струковних, академских и интегрисаних студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду, у школској 2022/2023. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 24/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину мастер академских студија и докторских академских студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду, у школској 2022/2023. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 24/2022

Правилник о школском календару за основне школе са седиштем на територији Аутономне Покрајине Војводине за школску 2022/2023. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 24/2022

Правилник о школском календару за средње школе са седиштем на територији Аутономне Покрајине Војводине за школску 2022/2023. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 24/2022

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за мај 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 67/2022

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом, за април 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 69/2022

Службени лист Града Београда

Показатељ повећања потрошачких цена у мају 2022. године, Службени лист Града Београда бр. 61/2022

2

СПИСАК ПРЕПЛАТА НА СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2022. ГОДИНИ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛЕГЕ АРТИС: прописи у пракси
3.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
4.	НАША МЕСТА: часопис за локалну самоуправу
5.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа
6.	ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ: часопис Института за новију историју Србије

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
2.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
3.	БИЛТЕН МИНИСТАРСТВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
4.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
5.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
6.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
7.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

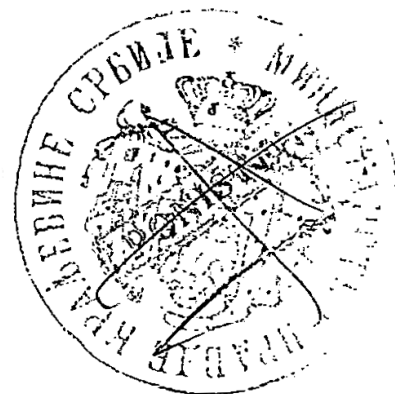
Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа, а део фонда дигитализован је и доступан на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За овај број издвајамо:

1. Андра Ђорђевић: Породично право наслеђа у данашњим романским и германским државама, Београд, 1908.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

Андра Ђорђевић

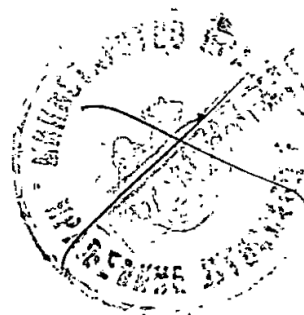


ПОРОДИЧНО ПРАВО НАСЛЕЂА

у

ДАВАШЊИМ РОМАНСКИМ И ГЕРМАНСКИМ ДРЖАВАМА

Прештампано из Архива за правне и друштвене науке.



БЕОГРАД

ДОСИТИЈЕ ОБРАДОВИЋ — ШТАМПАРИЈА АЦЕ М. СТАНОЈЕВИЋА

Чика-Љубина улица, 8

1908

ПОРОДИЧНО ПРАВО НАСЛЕЂА

У ДАНАШЊИМ РОМАНСКИМ И ГЕРМАНСКИМ ДРЖАВАМА

1. — Наслеђе или наследство је *заоставитина* умрлога лица (*defunctus*; *decijus*; *оставилац*) посматрана у односу на *наследника* (*heres*). Заоставштину наслеђује само оно лице које је нарочито за то *позвано*. Позив за наслеђивање *опредељује* наследника; он му заснива *субјективно право* или *овлашћење* да задобије или прибави наслеђе.

Два су основа томе позивању: 1) *воља оставиочева* коју је прописно изјавио у свом *тестаменту* или у *уговору о наслеђу*, што га је за живота свога закључио с неким одређеним лицем, или, 2) *законска наредба* или тачније *сродство* извесних лица с оставиоцем, до одређенога степена. Отуда и *два реда наслеђивања*:

а) наслеђивање по вољи оставиочевој наиме: *тестаментно* и *уговорно*; и

б) *законско (интестатско)* наслеђивање.

Закон позива на наслеђе, у првом реду, *сроднике* оставиочеве, дакле, *чланове породице* којој он припада; па ако ових нема *преживелога супруга* оставиочевог, а после њега *државу* (*fiscus*).

Наслеђивање *сродника* оставиочевих назива се *породичним наследним правом*.

2. — Породично се наслеђивање истиче испред *тестаментнога* (одн. *уговорнога*) из ових разлога:

а) што оно историјски стоји пред овим другим. У давној прошлости свих данашњих културних народа, *породица* је била *привредна јединица* и *први власник* или *сопственик* породичне имовине, као заједничке тековине свих минулих нараштаја. У крилу породице губила се је посебна личност

појединих чланова њених, као што се је и лична привреда њихова стапала с општом или породичном имовином. Породични је старешина само представљао породицу, породичну кућу, и управљао породичном имовином, а свагдашњи чланови породице били су сауживаоци и сарадници његови на чувању и унапређивању те имовине коју су за собом остављали наредноме нараштају. И зато, за дуго и дуго, није ни било потребно на случај смрти располагати имовином и постављати наследнике: Бог даје наследника, а не човек; наследници су *рођени* а не *изабрани*. Смрћу породичнога старешине, а и појединога члана породице, сви правни одношаји његови падали су у крило породици и ту остајали. Па и данас, кад је благодарећи и правном и привредном ослобођењу појединца од породичних стегâ и везâ, *лична својина* освојила, свуда важи то правило: да су *најближи сродници* оставиоचेви његови *закони наследници*. А т. зв. *прече право куповине непокретних добара*, које имају *најближи сродници* продавчеви, јер су му *презумтивни* наследници, као и т. зв. *право извесних потомака на закони део наслеђа*, које ограничава данас у начелу признату слободу располагања својом имовином на случај смрти, остади су или правни фосили некадашње *породичне заједнице*, породичне имовине, којом се није могло тестаментом располагати по својој вољи; и

б) што породично односно законско наслеђивање, поред опште признате слободе тестирања, ипак свуда представља *редовно* наслеђивање, јер оно увек и свуда настаје кад и у колико не наступа тестаментно и уговорно наслеђивање. У опште, данас, у свакој држави умире далеко већи број грађана без тестаментâ од оних који су тестаменат оставили. Закони је ред наслеђивања у неку руку *општи, генерални тестаменат* за све грађане, који неће да праве распоред са својим имањем на случај смрти.

3. — Основа је системама породичног наслеђивања у данашњим културним државама *система Јустинијанових новела 118 и 127.*, којима је завршен развитак римског законског или породичног наслеђивања. Да би нам та система Јустинијанова била јаснија изложићемо претходно, у главним потезима, историјски развитак римског законског наслеђивања.

I. Римско право

4. — Римско законско (интестатско) наследно право развијало се је у борби двеју система: *агнације* и *когнације*.

Агнација (agnatio) је била грађанско-правна веза између свију лица која су била потчињена *очинској власти* (patria potestas) заједничког им предка или каквог мушког потомка његовог, као *породичног старешине* (paterfamilias). Она је, по томе, била вештачко, *грађанско* сродство (cognatio civilis), основано на пореклу које води *мушко* потомство. Стога то сродство и није било правно неопходно везано за *крвно сродство* (cognatio) као *природно* (с. naturalis).

Агнација је била, дакле, *основа* старој *римској породици*. Она се заснивала не само *рођењем* под очинском влашћу свога породичнога старешине него и *усвојењем* (adrogatio et adoptio). А престајала је не само *смрћу* породичнога старешине, него и *отпуштањем агната испод очинске власти* (emancipatio и т. д.). Она, дакле, уопште није постојала и за потомке каквог *женског* агната, (н. пр. за унучад по ћери или по унуци од сина), јер су они припадали очинској власти свога оца а мужа материног.

5. — Сврха *агнатске* системе била је: да се *породична имовина* одржи у породицама *истога имена*, дакле у *мушком племену*. Она је управо била наследно право *куће* и *племenske заједнице*. Она је имала аристократски карактер, јер је материјално благостање аристократских породица унапређивала и до извесне мере спречавала распачавање породичних добара.

А у основи оне друге, *когнатске* системе биле су хумане идеје, а пре свега идеја *једнакости* или *равноправности* међу потомцима оставиочевим и осталим *крвним* сродницима његовим.

6. — Историјски развитак римскога законскога наследнога права започиње управо *законом дванаест таблица* (303—304. год. од оснивања Рима или 451—540. год. пре Христа), који су Римљани сматрали као извор и јавнога и приватнога права (fons publici privateque iuris). Он је најкруће засновао систему законскога наслеђивања на *агнацији*. То је т. зв. *legitima hereditas*.

Круту искључивост тога закона, уведену у корист агната, умекшавало је поступно т. зв. *преторско интестатско на-*

следно право или *bonorum possessio intestati*, које је изложено у преторском едикту (*edictum perpetuum*), кога је, по наредби цара Адријана, уредио ондашњи чувени правник *Salvius Jullianus*.

Затим су то преторско право модификовали *сенатусконсулта* (*senatusconsulta*) и *царске конституције*, док најпоследње је цар Јустинијан својим познатим *новелама* 118. и 127. утврдио *римску систему законскога наслеђивања* која је касније прешла у домаћа законодавства потоњих образованих народâ.

7. — I. Система закона XII. таблица или *legitima hereditas*. — По том закону наслеђивали су: 1) агнати у ужем сислу, т. зв. *heredes sui* или просто *sui*, 2) агнати у ширем смислу и 3) *генти* (*gentiles*).

8. — 1) *Sui* су били *кућна чељад* умрлога породичнога старешине (*paterfamilias*) у време смрти његове, у коју су се убројавала и *посмрчад* (*posthumi*) која су, у време смрти његове, била још у утроби материној а била би под очинском влашћу његовом да су била рођена у време смрти његове.

Sui су, дакле, били *синови* и *кћери* умрлога породичнога старешине и његова *унучад* (праунучад и т. д.) само по *сину*, а не и она по удатим ћерима и унукама, јер су ова стајала под очинском влашћу свога оца или његова претка.

Поред тих *природних* агната стајали су и *вештачки* (фивгирани) *sui*, то јест, она лица која су каквим правним чином (н. пр. усвојењем) била потчињена власти умрлога породичнога старешине и због тога су сматрани као његова деца, дакле, *усвојена деца*; па и сама *жена* (ихог) његова, ако је стајала под *мужевљевом влашћу* (*in manu mariti*) његовом, сматрала се је *као ћерка му* (*loco filiae*).

9. — *Sui* су први наслеђивали и *делили* су наслеђе овако. Ако су били само *sui првога* степена, само *синови* и *кћери*, наслеђивали су *по главама* (*in capita*) т. ј. сваки је наследник добивао *раван део* (т. зв. *вирилни део*) наслеђа. А ако је поред синова и кћери било и *даљих sui* (н. пр. унукâ по раније преминулом или еманципованом сину), онда су ови други наслеђивали, *по стаблима* (*in stirpes*), т. ј. они су међу собом делили на равне делове *вирилни део* који би био припало њиховом преминулом или еманципованом оцу,

да је био преживео оставиоца или да се био затекао под очинском влашћу његовом.

10. — *Sui* су наслеђивали заоставштину умрлога им породичног старешине као *породичну имовину* по *самом праву* (*ipso iure; ipso lege*), јер су с оставиоцем били као неки *сувласници* или *сасопственици* те имовине, па зато им и није било потребно да је сад тек задобивају. Они су наслеђивањем задобивали само *право вршити* своје дотадање право својине које је дотле вршио био само оставилац. Наслеђа у правом смислу овде и нема; они су постајали наследницима знали или не знали да је наслеђе отворено у њихову корист, дакле задобивали су га и *без изјаве* да се *примају* наслеђа (без *aditio*).

11. — 2) *Агнати* у *ширем* смислу били су она лица која би с оставиоцем стајала под *очинском* влашћу истога предка (оца, деда, прадеда и т. д.), кад би овај још био у животу (дакле, браћа оставиочева, стричеви његови, браћа му од стричева и т. д.).

Кад није било оних првих агната (*sui*), позивани су да наследе ови други агнати и то редом, ко је оставиоцу *најближи* агнат (*agnatus proximus*); дакле, најпре су наслеђивала *агнатска браћа* и *агнатске сестре* оставиочеве, па са њима и *мати* његова, ако је била у браку *in manu* оца његова. А кад није било ни ових агната *другога* степена, наслеђивали су агнати *трећега* степена (агнатски стричеви); затим они *четвртога* степена (браћа од стричева) и т. д.

12. — *Жене* су у овој класи наследника биле потиснуте. Само су *сестре по оцу* (*sorores consanguineae*) могле наслеђивати своју браћу и сестре по *оцу*, а не и удаљеније агнаткиње (*ultra consanguinearum gradum*), н. пр. агнатске синове оставиочеве. Осем *сестара по оцу* и *матере*, ако је ова била иког *in manu* оцу оставиочевом, све остале жене биле су искључене од наслеђивања законом т. зв. *lex Voconia* (од 585. год. од оснивања Рима или 169. год. пре Христа).

13. — Ако *најближи* агнат није био задобио наслеђе, онда *оно није било нуђено осталим* после њега најближим *агнатима*. *In legitimis hereditatibus successio non est* Заоставштина је, у том случају, остајала *без наследника*, те ју је тад свако могао задобити и постати наследником било по-

моћу *in iure cessio* било *одржајем* или застарелошћу т. зв. *usucapio pro herede*.

14. — *Деоба* наслеђа, ако је наслеђивало више подједнако најближих агната, вршила се увек *по главама* т. ј. на толико једнаких (вирилних) делова колико је било наследника. У овој класи није, дакле, било деобе *по стаблима* те зато, на прилику, три синовца од једнога раније преминулога брата оставночевог у стицају са једним синовцем од другога му брата нису задобивали у наслеђе само део свога оца (овде половину наслеђа), него је сваки од њих добивао *раван део* (овде четврти део) целе заоставштине.

15. — Наследници у овој класи нису задобивали наслеђе по самом праву (*ipso iure*) него тек својом *изјавом* да се примају наслеђа (*aditione*).

16. — 3) *Гентили* (*gentiles*). Кад није било ни ових других агната, били су позивани да наследе оставиоца његови *гентили* т. ј. она лица која су имала *исто племенско име* и доказала да припадају *истом племену* (*gens*) из кога је и оставилац био. И тако су се *племену* враћала сва добра, пошто је, по првобитном схватању и уређењу својине, свако добро било заједничка имовина целога племена.

Но ово је наследно право гентила већ у доба *Gaius*-а давно било изобичајено.

17. — II. Система преторскога права или *bonorum possessio intestati*. — По закону XII. таблица, који се назива старим *цивилним правом* (*ius civile*), нису могли наслеђивати оставиоца они сродници његови који су *изишли* из агнавске породице његове, а нарочито они који су му били *род по женскињу* (н. пр. унучад по кћери итд.). Искључивост тога старога наследнога права, уведена у корист агната умекшавало је поступно преторско право нарочито тиме: што је позивало на наслеђе и *когнате* (крвне сроднике) оставночеве, што је *браж* уопште, па дакле и онај без *manus*-а признало за *основу* итестатском наслеђивању и што је проширило *делацију* (позив на наслеђе), тако звану *суksesивну делацију*, а то значи: ако најближе позвани није агноспирао наслеђе, онда је позиван да наследи она, који у *истој* класи за њим по реду долази док се цела класа не исцрпи.

По *Преторском Едикту* (*successorinm edictum*) позиване су биле да наслеђују ове четири класе наследника: 1) *unde liberi*, 2) *unde legitimi*, 3) *unde cognati* и 4) *unde vir et uxor*.

18. — 1) Класа *unde liberi*. Амо спадају *sui* оставиоचेви као и по закону XII. таблица, а поред њих и *сви они потомци*, који су рођењем од њега произишли и били би му *sui* само да нису били изишли из његове агнатске породице, дакле т зв. *фингирани sui*, а то су поглавито *еманциповани синови*, као и она *деца* његова, коју је дао другима да је *усвоје*, па су она за живота његова еманципована из те туђе, усвојилачке породице.

19. — *Деоба* наслеђа вршила се и овде *по стаблима* (*in stirpes*).

20. — Но за ову прву класу треба још и ово споменути:

а) ако су *фингирани sui* (н. пр. еманциповани син) конкурисали у наслеђу са *sui*-ма, онда су они били дужни делити и своје *лично* имање са *sui*-ма (т. зв. *collatio bonorum*). Тиме се изравњавала неједнакост међу њима, која је долазила отуда, што су *sui* за живота оставиочева, услед потчињености своје очинској власти његовој, текли за њега, а еманциповани је син, напротив текао за себе самог. И зато је било *правично* да се и *sui*, којима по цивилном праву припада *сва* породична имовина и коју, можда, у знатном делу саставља баш њихова тековина, користе *оном* личном имовином еманципованог сина, коју је овај имао *у време смрти* оставиочеве; и

б) ако је оставилац био *еманциповоао* само сина, а *децу* му и даље *задржао* под своју очинску власт, онда је еманциповани син, у почетку, сасвим искључивао од наслеђа ту своју децу, и ако су ова била *sui* оставиоцу. Она нису ништа у наслеђе добивала, ако им је отац по преторском праву задобивао наслеђе, управо онако, како би било да га оставилац није био еманциповоао, јер тад она не би била *sui* оставиочеви, већ он, отац њихов. Но император Адријан, на предлог већ поменутог правника *Salvius Julianus*-а, изменио је особеном клаузом у Едикту (т. зв. *nova clausula Juliani*) овај случај тако, да је еманциповани син оставиочев могао оставити *половину* свога наследнога дела тој деци својој, заосталој под очинском влашћу оставиочевом до смрти његове.

21 — 2) Класа *unde legitimi*. Ако нема деце (*liberi*) из претходне класе, или их има, али нико од њих није задобио наслеђе (*bonorum possessio intestati*) у року, који је био одређен у преторском едикту, онда претор позива оне *исте интестатске наследнике* које и *цивилно право* овлашћује да наследе (дакле *legitimi heredes*), и то оним *истим редом*, којим их и оно позива, дакле, опет најпре *sui heredes* (по други пут), — но без *фингираних sui*, — којима је овим другим позивом био дат *нов рок* за агносцирање наслеђа (*bonorum possessio*); затим, *најближег агната* (*proximus agnatus*) и најпоследњег *гента*.

Касније уђоше у ову класу и *сва лица* (неагнати) која задобише интестатско наследно право сенатусконсултима и царским конституцијама.

22 — 3.) Класа *unde cognati*. Ако није било никога из предњих класа или није нико из тих класа задобио наслеђе онда је преторов едикт позивао на наслеђе *когнате* или *крвне сроднике* оставиоачеве до *шестог степена* закључно; а из *седмог* само *sobrino nati*. *Sobrini* су међу собом унуци од браће и сестара по оцу: деца унука једнога брата могу наследити унука другога брата. Когнати се позивају по близини сродства, *gradatim*, тако да ближњи сродник искључује даљег. До реченога степена позивани су *сви когнати*, били агнати или не били.

По томе у овој се класи увек по реду степена позивају.

а) *сви sui* заједно са *ихор in manu* (дакле по трећи пут); даље, *фингирани sui* који припадају класи *unde liberi* (н. пр. *emanсирати* и т. д., дакле и ови по други пут); а тако исто и *сви остали рођени потомци* оставиоачевни (н. пр. и деца коју је дао другима у адопцију и то док су још под влашћу усвојноца, *durante adoptione*);

б) *сви агнати* не само најближи (*proximus*) него за случај да овај не задобије *bonorum possessio intestati* и други за њим по реду; а нарочито и *сва агнатска женска лица*, па и саме агнатске синовике и нећаке (*ultra consanguinearum gradum*). Тако исто и они крвни сродници који су изгубили агнатска права услед *capitis deminutio*; док се међутим више не позивају усвојена деца коју је оставилац еманципирао, пошто она не стоје више ни у каквом когнатском односу с њиме;

в) *сви когнати* који нису никад стајали ни у каквом агнатском односу с оставиоцем, као н. пр. сродници по женској линији;

г) нарочито у овој класи имају право наслеђа и *деца* као таква, брачна или небрачна, према *матери* и ова према њима. Но пошто ово право долази тек у трећу класу *unde cognati*, то га искључује сваки ко спада у другу класу *unde legitimi*; по томе, ако н. пр. умре мати оставивши агнатског нећака, онда ће овај, припадајући другој класи, искључити право наслеђа њене деце, јер га ова имају само као когнатско.

И најпосле.

23. — 4) Класа *unde vir et uxor*. Ако нема никога из предњих класа да наследи оставиоца, или ако нико из њих не задобије наслеђа, онда претор позива *пржживелога супруга* (мужа, *vir*, или жену, *uxor*) као таквог да наследи.

24. — III. Измене преторскога права. — Систему преторскога инвестатскога наследнога права мењало је, поступно, потоње царско законодавство дајући све већу претежност *когнацији* над *агнацијом*. Нарочито су у том погледу значајна два сенатус-консултуса који дадоше право наслеђа најближим *когнатским* сродницима *пре* агната. А то су:

а) *S. C. Tertulianum*, издан за владе цара Адријана. Он је дао *матери* која је имала извесни број деце (*ius liberogum*), законско наследно право на имање *њене деце*, ако ову нису наследили њихови потомци, отац или који агнатски брат (*consanguineus*) њихов, а са агнатским сестрама умрлога (*consanguineae*) мати је *делила* наслеђе тј. добијала је половину истога. И

б) *S. C. Orphitianum*, издан за владе цара филозофа Марка Аурелија. Он је, у првом реду, дао право *деци*, брачној и ванбрачној, да наследе *матер*, дакле, пре њених агната. До ове измене имање какве жене враћало се је, по смрти њеној, породици у којој је рођена, а одсада пак припадало је деци њеној, дакле породици у којој је била удомљена.

25. — Ова су два сенатусконсултуса пробила била *основу* цивилном наследном праву, то јест да само агнација заснива *legitima hereditas*. Одсада, пак, и когнација даваше у наведеним случајевима цивилно право интестатскога наслеђивања. Ту тежњу изводило је даље потоње законодавство хришћанских царева, које је увело ове новине да *унуци*

могу интестатски наслеђивати *бабу по оцу* и *деда и бабу по матери*, ипак после разних одбитака у корист агнатских сродника; даље, да *мати*, и ако нема *ius liberorum*, може наследити своју пре ње помрлу *децу*; да *еманципирани* браћа и сестре оставиочеве наслеђују заједно с агнатском браћом и сестрама, но тако да ови последњи (агнати) добивају *граесиритум*. Број таквих изузетних случајева тако се брзо увећавао да је стари принцип агнације био скоро сасвим угушен. А услед тих многобројних изузетака интестатско је наследно право уопште било тако компликовано, да је до реформе Јустинијанове било веома тешко примењивати га.

26. — IV. Јустинијаново законско наследно право или новеле 118. и 127. — Старо римско законско наследно право није се могло никако одомаћити у *на́рѡдâ* Источне Римске Царевине, што је било противно назорима и предањима њиховим. Од самога Јустинијана знамо да је у Јерменској важило сасвим различито интестатско наследно право, а у Сирији, пак, судећи по сиријско-римском закону, примењивано је интестатско наследно право *грчкога* порекла. Та супротност између домаћега или народнога и званичнога или царевинскога права крчила је такође пут Јустинијановој реформи, у којој је он ишао да хуманим и хришћанским идејама о равноправности жена с људима, а које су биле у најљућој опреци с назорима источних народа. И у том правцу Јустинијан је још одмах, у почетку своје владавине, издао многе поједине законе, у којима је нарочито укинуо заповештавање женских агната према мушким (531. год.); даље је укинуо *граесиритум* агнатским унуцима према когнатским (534. год.) Али он је радикално прерадио старо римско интестатско наследно право тек својом чувеном новелом 118. (изданом 543. год.), коју је допунио новелом 127. (од 547 год.). Оном првом новелом Јустинијан је укинуо свако *првенство* сродству по *мушком* пореклу пред оним по *женском* пореклу и, бришући сваку разлику између цивилнога и преторскога права о интестатском наслеђивању, засновао је сасвим *ново* законско наследно право, постављајући му за *основу* начело *когнације* а одбацујући сасвим старо начело агнације.

27. — По *новели 118.*, законски су или интестатски наследници *сви когнати* оставиочеви без ограничења степена сродства с њиме (*in infinitum*) и распоређени су у *четири*

реда (ordines) од којих сваки претходи осталима који за њим следују (successio ordinum).

Ти су редови ови:

28. — 1) *Први ред* састављају *потомци* (descendentes) оставиочеви, дакле, најпре *непосредни* а то су: *синови* и *кћери* његове, па затим *посредни* потомци, а то су: *унуци* и *унуке*, *праунуци* и *праунуке* и т. д. како по *синовима* тако и по *ћерима*.

Овај ред позива и *удаљеније* потомке оставиочева (унучад, праунучад и т. д.) да га наследе, *напоредо с ближним* (синовима и ћерима), али увек под претпоставком: да га *не* наслеђује и онај потомак његов средством кога, као родитеља свога, ти *удаљенији* потомци произлазе од оставиоца.

Удаљенији потомци наслеђују по *свом властитом праву* (iure proprio), а никако не као *представници* (репрезентанти) свога раније умрлога родитеља (parens praedefunctus), дакле не *ex iure parentis*, па стога и не морају бити уједно и наследници тога родитеља свога. И тако, т' зв. *репрезентација* односи се само на *величину* наследнога дела из заоставштине оставиоцеве а ни на шта друго.

29. — *Деоба* наслеђа врши се овако:

а) ако наслеђују само *синови* и *кћери*, они деле наслеђе *по главама* (in capita); а,

б) ако наслеђују и *удаљенији* сродници, они га деле *по стаблима* (in stirpes), по томе, они добивају у наслеђе то, што би био добио њихов умрли родитељ да је био постао наследником оставиоцевим.

30. — У погледу *овлашћења за наслеђивање* престала је важити разлика између потомака оставиоцевих на sui heredes и оне који то нису. Но при свем том, појам sui heres је и даље имао правнога значења у погледу *начина прибављања наслеђа*. Потомци који су sui, и сад су били heredes necessarii, а напротив сви остали heredes voluntarii. Они *први* задобивали су наслеђе и сад ipso iure, а напротив *сви остали* тек aditione hereditatis.

31. — 2) *Други ред* састављају *предци* (ascendentes) како у *очевој* тако и у *материној* линији; за тим *рођена* (тј. и по оцу и по матери) *браћа* и *сестре* и најпосле *деца* (синови и ћери) *те браће* и *сестара*, ако њихов родитељ (односно брат или сестра оставиочева) не наслеђује.

Сва ова лица не наслеђују једно за другим већ једно *поред* другог (тако по новели 127.).

32. — *Деоба* наслеђа у овом реду врши се овако:

а) ако наслеђују само *подједнако блиски предци*, онда се наслеђе међу њима дели *на линије* (in lineas), по једна половина припада *очевим* а друга *материним* предцима (деди и баби, прадеду и прабаби итд.). Предци у очевој, а тако исто и они у материној линији, деле своју половину *по главама* (in capita). Н. пр. А. је умро и оставио само *оца* и *матер*, ови као најближи предци искључују све остале, ако их има, и *деле* све наслеђе *по пола*. А ако је оставио *даље* предке н. пр. деда по оцу (Б.) бабу по оцу (В.) и бабу по матери (Г.), онда Б. и В. наслеђују једну половину и деле је међу собом те свако добива управо четвртину целог наслеђа, а другу целу наслеђује само Г. Или, А. је оставио прадеда по оцу (Б.), прадеда по матери (В.) и прабабу по матери (Г.), онда Б. сâм добива једну половину а другу међу собом деле В. и Г. и тд.;

б) ако наслеђују заједно *предци*, очеви и материни, и *рођена браћа* и *сестре*, онда сви деле наслеђе само *по главама*, а не и по линијама. Н. пр. (А.) је након себе оставио: деда по оцу (Б.), бабу по оцу (В.), бабу по матери (Г.), рођеног брата (Д.) и рођену сестру (Ђ.), онда они сви скупа деле међу собом цело наслеђе по главама, те свако од њих добива по једну петину. Деоба по главама, а не по линијама, врши се и у случају, ако би рођени брат (Д.) или рођена сестра, односно њихова деца ако њих нема, одбила наслеђе, па би опет *само предци* наслеђивали. А та деоба остаје зато, што је сама делација утврдила начин деобе;

в) ако заједно с предцима или с рођеном браћом и сестрама наслеђују и *деца* кога раније умрлога *брата* или *сестре* оставио очеве, (дакле његови синовци и синовице или нећаци и нећаке), онда ова добијају онај *део* наслеђа, који би припао њиховом родитељу, дакле stirps-ни део. И најпослед

г) ако наслеђују *само деца рођене браће и сестара* оставио очевих, онда она *деле* наслеђе *по главама*, дакле без обзира на њихова стабла (stirpes). Тако је бар 1529. год. решен спор који су гласатори (Accursius и Azo) били зачели.

33. — У овој класи наслеђује, на основу адрогације и потпуне адопције (adoptio plena), и *усвојилац* оставиочев.

34. — 3) *Трећи ред* састављају *полубраћа* и *полусестре* (т.ј. браћа и сестре само *по оцу*, consanguinei, или, само *по матери*, uterini) и *њихова деца*. У браћу и сестре само *по оцу* убројавају се и браћа и сестре *по усвојењу*, ако је случај потпуног усвојења (adoptio plena).

35. — Сродници у трећем реду *деле* наслеђе између себе онако исто као и рођена браћа и сестре и њихова деца. без обзира на то, да ли је оставилац целу своју заоставштину или само који део исте задобио с очеве или с материне стране или ју је сâм стекао.

И најпоследње

36 — 4.) *Четврти ред* обухвата *све остале побочне сроднике*, без ограничења на шести односно седми степен сродства, дакле in infinitum.

Ови сродници наслеђују *по близини сродства*: ближи сродник искључује удаљенијега.

Сродници *равнога* степена деле наслеђе *по главама*.

37. — Опште је признато да и по новели 118., и ако у њој није то изреком прописано, вреди *сукцесиван позив*, који је у почетку вредео само за bonorum possessio а касније, опет пре новеле, и за редове цивилнога наследнога права. А сукцесиван позив значи: да се у *сваком реду* наследникâ позива најпре *најближи* сродник оставиочев, па тек кад овај не наследи, *даљи* сродник његов; као и да тај позив тек *пошто се један ред исцрпи* прелази на *идући*. Ово се обично назива: successio graduum et ordinum.

II. Француско право

38. — По француском грађанском законнику (Code civil¹), законско се наслеђивање разликује на *редовно* и *ванредно*, те отуда и две категорије интестатских наследника:

а) *закони наследници* (les hérétiers légitimes) који „*продужују* личност оставиочеву“, те су зато *наследници у правом*

¹ Проглашен је, најпре, у 36. посебних закона од марта 1903. до марта 1904. год., који су уједно скупљени законом од 21. марта 1904. год. (или од 30. ventôse XII. année). После установљења царства, обнародован је поново 3. Септ. 1807. год. под називом: *Code Napoléon*. Последњи пут је обнародован 30. Августа 1816. год.

смислу (les héritier proprements dits), а то су *крвни сродници* оставиоци, на име: *потомци*, у које спадају и призната *ванбрачна* деца, *предци* и *побочни сродници* до дванаестог степена (чл. 731. и 755.) без разлике *пола* и *прворођења* (примогенитуре) и без обзира на то, да ли су рођени у *разним браковима* (чл. 745.). Они увек наслеђују по *истом реду* који ни у колико не зависи ни од *природе* ни од *пореkla* добара која састављају наслеђе. По томе, данас се у погледу наслеђивања више не разликују *покретна* од *непокретних* добара, ни *породична* т. ј. од оца или матере *наслеђена* добра од *лично стечених* (les propres et les acquêts. чл. 732.); и

б) *ванредни наследници* (les successeurs irréguliers) су: *преживели супруг* и *држава* (le fisc; чл. 723. по измени од 25. марта 1896. год.

39. — Разликовање интестантских наследника не тиче се *прелаза* заоставштине у *својину* наследникову (la transmission de l' hérédité); он бива *непосредно* и по *самом* праву (immédiatement et de plein droit), у часу отварања наслеђа, на *сваког* наследника, и редовног и ванредног. Стога, данас, у франц. праву и нема више *прекида* у континуитету својине, следствено нема више ни т. зв. „лежања наслеђа“ (la jácense de l' hérédité); и тако, и једни и други наследници су, у часу смрти оставиоци, *власници* добара његових а уједно и *повериоци* и *дужници* место њега.

Правни интерес овога разликовања интестатских наследника састоји се у *начину* задобивања наслеђа у *правну државину* наследникову и у *обиму одговорности* његове за *дугове* оставиоци.

Закони наследници задобивају наслеђе у правну државину *по самом праву* (de plein droit), дакле без икаквога нарочитога формалнога акта. То задобивање наслеђа у државину (la prise de possession de l' hérédité), заједно с овлашћењем да се врше активно и пасивно *све тужбе* (les actions) оставиоци, назива се *наследничком сезином* (la saisine héréditaire). Стога се ти наследници и називају (les héritiers saisis.¹ Они су обавезни да исплате *све* дугове наслеђа (чл. 724.) за које одговарају онако исто како је и оставилац за њих био одговоран.

¹ Art. 724: „Les héritiers légitimes sont saisis de plein droit des biens, droits et actions du defunt“.

А ванредни наследници немају наследничку сезину. Они су дужни тражити од *суда*, у чијем је подручју наслеђе отворено, *овлашћење* да добију државину наслеђа (*l'envoi en possession. art. 723.—770.*). Тражећи то овлашћење ванредни наследник мора *доказати*: да је *пописао* и *запечатлио* заоставштину и да нема *пречег* наследника од њега (чл. 769.). Они одговарају за *дугове* наслеђа у *границама пописа* (инвентара). Ово судско овлашћење даје ванредном наследнику *судску сезину* (*la saisine judiciaire*), с *повратним дејством* од дана смрти оставиоцеле, те се он, услед ње, налази у *истом* правном положају у којем је и закони наследник.

40. — *Законе* наследнике чл. 731. дели у *три реда* (потомци, предци и побочни сродници), али у самој ствари има их *четири*, јер су *отац* и *мати*, а тако исто и *браћа* и *сестре* и њихви *потомци*, *повлашћени*, привилеговани, да пре осталих предака и побочних сродника наслеђују, те зато они и састављају *засебан* ред наследника (чл. 748—752.).

41. — Закони се наследници позивају на наслеђе горе означеним редом, и док год има ма кога сродника из претходнога реда, а способан је и хоће да буде наследником, дотле се не позивају они из реда који за њим долази.

У *сваком* пак реду наслеђује, по правилу, пре других сродника у истом реду, *најближи сродник*, осем случаја у којем је допуштено *удаљенијем* сроднику да *представљањем* (*par représentation*) наследи.

42. — *Представљање* (*la représentation*) је, по чл. 739., „законска фикција“ или, тачније, законско благодејање (*la faveur*) које допушта *удаљенијем* сроднику да наследи *део* који би његов раније умрли родитељ добио у стицају с осталим наследницима који су од њега *ближи* сродници оставиоцу.

Представљање се допушта под овим условима:

а) да је *предак* који се представља, већ *умро*, јер „жива лица се не представљају“ (чл. 743. ал. 1.), па ни онда, кад су се *одрекла* наслеђа (art. 787.);

б) да је тај предак за свога живота био *способан* да наследи оставиоца (arg. из чл. 730. који представнику даје „права представљенога (репрезентиранога)“, а неспособан и недостојан их немају);

в) да је представник *законити потомак* (брачни син, унук и т. д.) онога кога представља (arg. из чл. 740. и 742.) и

г) да је и сâм представник *лично способан* да наследи оставиоца, дакле да је био *рођен* или бар *зачет* на дан отварања наслеђа и да је потом рођен као *способан за живот* (viable) и да *није недостојан* да га наследи. — Но није потребно да је представник и наследио репрезентиранога, па стога дете може, у наслеђивању деда, представљати оца и ако је *одбило* очево наслеђе или је из истога *искључено* (arg. из чл. 744. al. 2.). А то доказује: да представник задобива право да наследи из самога закона или боље на основу свога *сродства* с оставиоцем, а не од представљенога, дакле он је *лично* наследник.

43. — Представљање је допуштено *само у корист потомака оставиоцевих* и у корист *потомака његове браће и сестара*, и то *без ограничења* (à l'infini, чл. 740. al. 1. и art. 742.), дакле, не само што унук може представљати сина оставиоцевог (свога оца) него и праунук може представљати унука, па преко овога и сина оставиоцевог (деда свог) и т. д.

Ипак, то представљање не може бити *прескакањем* онога предка који по реду рођења стоји између представника и представљенога (per saltum et omissio medio). Тако, *праунук* не може стати на место *сина* оставиоцевог (одн. деда свог), ако не може представљати *унука* оставиоцевог (одн. оца свога) н. пр. зато, што је овај недостојан да наследи оставиоца, па да представљањем наследи свога прадеда заједно с другим сином оставиоцевим (одн. с братом свога деда).

Али се може представљати *непосредни* предак и тада, кад се не може представљати од овога *даљи* предак, н. пр. оставилац је имао два сина А. и Б., који су пре њега поmrли, па је А. оставио сина В., који је такође умрo пре оставиоца и након себе оставио сина Г.; а Б. је оставио сина Д. који је такође умрo пре оставиоца и по себи оставио сина Ђ. Али В. и Б. умрли су као *недостојни*. У овом случају Г. не може представљањем наследити оставиоца зато, што не може представљати свога оца В, па следствено ни деда А Истина ни Ђ. не може представљати свога деда Б., што је овај недостојан према оставиоцу, али ће Ђ. опет наследити оставиоца, прадеда, представљајући свога оца Д. и као *ближи* потомак искључити Г.-а, као *даљег*, јер он ступа у *други* сте-

пен свога оца а Г. остаје у свом *трећем* степепу. — Или, оставилац умре без потомака и предака, и остави само потомке од *два брата*: А. и Б. који су умрли као *недостојни* према оставиоцу. А. је оставио сина Г. а Б. је оставио унуче Ђ. и Ж., по умрлом сину В. Представљајући свога оца В. Ђ. и Ж. наследиће заједно са Г-ом и добиће половину наслеђа, коју би био добио њихов отац В. да је жив. А да је оставилац имао и трећег брата Д., који није достојан, он би сам наследио сву заоставштину, јер Г. не би могао представљати А. свога оца, а Ђ. и Ж. не би могли преко В. представљати Б.-а, јер су А. и Б. *недостојни* према оставиоцу.

Остале побочне сроднике не могу њихови потомци представљати; ови наслеђују по правилу, да наслеђује *најближи* сродник.

44. — *Дејство* представљања састоји се у томе: што представник, као *удаљенији* потомак оставиочев, ступа на *место* предстазљенога, као *ближега* потомка његовог, да наследи *део* који би представљени наследио кад би жив био (чл. 739.).

45. — *Деоба између двеју линија* (la fente entre les deux lignes). Правилну примену системе наслеђивања, по којој оставиоца наслеђују најпре његови *потомци*, затим *предци* па *побочни сродници*, ремети не само *привилегија* извесних сродника његових да га они пре других му сродника наследе, него још и *система деобе* или *цепања наслеђа између двеју линија*, очеве и материне (чл. 733.).

Та се деоба не чини у *нисходној* правој линији, јер оставиочеви непосредни потомци наслеђују заоставштину његову увек као једноставну целину. Али у *усходној* правој линији, као и у *побочној*, француски законик дели заоставштину на *две равне половине*, па једну наслеђују *очеве*, а другу *материни* сродници.

Израз „линија“ овде има засебан смисао: „*очева* линија“ обухвата све сроднике оставиочеве *по оцу*, тј. све очеве *предке* и њихове *потомке* (les parents consanguins); а „*материна* линија“ обухвата *све* сроднике оставиочеве *по матери* тј. све материне *предке* и њихове *потомке* (les parents utérins). А они, пак, сродници оставиочеви који су рођени у *браку* између *очевог* и *материног* сродника, припадају *обема* лини-

јама, јер су они оставноцу род и по оцу и по матери (les parents germains), те за то учествују у наслеђивању *обеју* половина.

Изузетно се ова деоба заоставштине не чини, кад је наследник само *један брат* или само *једна сестра*, било само по оцу било само по матери, тада брат или сестра наслеђује *сву* заоставштину, искључујући све друге побочне сроднике и све предке оставиоцеле, *осем* оца и матере (art. 733.). У том случају дакле једна линија добива све, а друга ништа.

46. — У *свакој* линији, очевој и материној, остаје додељена јој *половина* наслеђа, док год у њој има ма једнога наследника који је представља. Тако може се десити да једну линију представља *најближи* предак (отац или мати) а другу *најудаљенији* (у дванаестом степену) побочни сродник; један и други наслеђује *половину своје* линије. По овоме, дакле, деоба између двеју линија руши правило о *првенству* (приоритету) редовâ наследника, или боље, то је првенство секундарно правило које се примењује само у свакој линији за се.

А ако, пак, *једну* линију не представља више *ни један* сродник до дванаестог степена закључно, онда и *њену* половину наслеђују наследници из оне *друге* линије (art. 733. al. 3. и art. 755. al. 2.). Ово доказује да, у случају ове деобе наслеђа, нема *два* већ само *једног* наслеђа, које је подељено на две категорије наследника.

47. — Кад се једном изврши ова деоба (la fente) између очеве и материне линије, онда се више ни у једној не врши нова деоба (la refente) у свакој генерацији напосе, на очеве и материне предке, него сваку половину, додељен у једној линији, наслеђује *најближи* предак или побочни сродник, осем случаја представљања (art. 734.). И тако Code civil је укинуо старе *сукцесивне* (наизменичне) *деобе* наслеђа у линијама (les refentes successives) које су пре њега постојале у појединим обласним правним обичајима (les coutumes).

48. — Деобу наслеђа између двеју линија, очеве и материне, треба добро разликовати од оне старе у кутимама усвојене деобе коју је изражавало правило: *paterna paternis, materna maternis* (тј. очева добра очевим сродницима, материна добра материним сродницима). Ова се деоба тичала *по-*

родичних добара која је оставилац наследио од *оца* или *матере* (одн. њихових сродника); а она се тиче *свих* добара оставиочевих *без разлике порекла*. Правилom *paterna paternis, materna maternis* тежило се да се одрже, у свакој линији, добра која се у њој налазе. А по наређењу *Code civil*-а може се једној линији дати половина заоставштине коју састављају искључиво добра која је оставилац прибавио само од друге линије.

49. — *Наследни повраћај* (*le retour successoral*). У свакој категорији наследника, и законих (редовних) и ванредних, постоји, поред правилнога наслеђивања (*la succession du droit commun*), и *аномално* (*la succession anormale*) које се у томе састоји: што *извесна добра* наслеђује одређени наследник *првенствено* од других, због *порекла* (*la provenance*) тих добара, те се по томе *одступа* од општега правила да се не гледа на *порекло* добара која састављају наслеђе (чл. 732). То аномално наслеђивање представља т. зв. *наследни повраћај*.

То право припада *сваком законитом предку* оставиоцем (чл. 741.), *усвојоцу* његовом и његовој деци (чл. 851. и 852.) и *законитој деци* ванбрачнога детета као оставиоца (чл. 766.).

50. — Редови законих наследника састављени су овако:

1) *Први* ред састављају *потомци* оставиочеви (чл. 745.) на име:

а) његова *брачна* и *позакоњена деца* или синови и кћери. Као *брачна* сматрају се и она деца његова која су рођена у *путативном* браку (чл. 201. и 202.) и

б) *даљи* закони *потомци* његових синова и кћерака, дакле, оставиочева унучад, праунучад, прапраунучад и т. д. *без ограничења степена сродства* с њиме.

51. — *Деца* или синови и кћери *први* наслеђују и деле родитељево наслеђе на *равне* делове или *по главама* (*par tête*).

Даљи потомци (унучад, праунучад и т. д.) наслеђују *представљањем* (*par représentation*) свога раније умрлога родитеља (одн. другог ког предка) и добивају *његов део*, дакле, *по стаблу* (*par souche*), па га, као *ново* наслеђе, међу собом деле *по главама*.

52. — *Усвојено дете* задобива *сва* наследна права *законитог* детета усвојичевог (чл. 350.) и како је оно *једино* дете његово, (јер по франц. законику, ко има *рођено* дете не

може уступајати *туђе*), то оно наслеђује *сву* заоставштину, ако уговором о усвојењу није другчије уређено.

53. — *Ванбрачно дете* је преведено законом од 25. марта 1896. год. из категорије *ванредних* у ову *редовних* или легитимних наследника.

Ако је оно легално *признато* (чл. 340. и § 130. српског грађ. зак.), а није ни *браколомно* ни *родоскврно* (l' enfant adultérin ou incestueux) већ *просто* ванбрачно дете, онда наслеђује оставиоца као свога *ванбрачнога* родитеља *заједно* са *брачном* децом његовом, или и *само*, ако брачне деце нема (чл. 756).

По новом чл. 758. ванбрачно дете оставиочево наслеђује *половину* онога *дѣла* који би наследило *да је брачно*, а пре измене тога члана (законом од 25. марта 1896. год.), оно је наслеђивало само *трећину* тога дела.

Практичка је примена садањег чл. 758. ова:

а) оставилац (ванбрачни отац или мати) нема брачне деце већ само *једно ванбрачно дете*, — оно наслеђује само *половину* заоставштине, јер би је *сву* наследило да је брачно.

б) оставилац је након себе оставио једно, двоје, троје, четворо, петоро и т. д. *брачне* деце, а само *једно ванбрачно* дете, — ово наслеђује четвртину, шестину, осмину или десетину и т. д., дакле увек *половину* дѣла који би добило да је и оно брачно; и

в) оставилац је, поред *више брачне деце*, оставио и *више ванбрачне*. Поступак је за деобу у том случају веома компликован. Судска је пракса усвојила овај поступак: најпре се и ванбрачна деца рачунају као брачна, да им се изнађу делови које би као таква добила; па им се, затим, од тих делова одузима по половина, па се све те одузете половине понова деле само на брачну децу. На пример: три су брачна и три небрачна детета, а заоставштину вреди 6000 динара. Да су сва деца брачна, свако би дете наследило по 1000 динара; а кад се сваком ванбрачном детету одбије по половина или по 500 динара, укупно 1500 динара па се ова сума подели само на брачну децу, онда ће свако од њих добити по 1500 дин., а свако ванбрачно по 500 динара.

54. — *Ванбрачно дете* наслеђује *три четвртине* свога дела, који би наследило да је брачно, у случају, ако умрли му ванбрачни родитељ није оставио и *закониту децу* или

њихово потомство, већ само *предке* или *браћу* или *сестре* или *њихове потомке*. А ако ни поменутих сродника оставиочевих нема, онда ванбрачно дете (односно ванбрачна деца) наслеђује *сву* заоставштину. Опо дакле искључује све остале побочне сроднике (чл. 759. и 760. од 1896. год.).

55. — И *законити* потомци *ванбрачнога детета* оставиочевог могу тражити *сва* наследна права свога родитеља која му дају чл. 756. 758. 759. и 760. и 761. од 1896. год.

56. — *Браколомно* ни *родоскверно* ванбрачно дете нема права да наследи ванбрачнога родитеља, али има права тражити *издржање* (les aliments) из заоставштине његове, докле год не изучи какав занат (l'art mécanique) од кога би могло живети, а није га за живота оставиочевог научило. Количина тога издржања одређује се по имућности родитељевој и по броју и каквоћи наследника (чл. 762. и 763. од 1896. год.).

57. — У *други* ред спадају т. зв. *привилеговани* сродници оставиочеви, наиме: његови *родитељи* (отац и мати) и *браћа* и *сестре* са својим *потомцима* (чл. 748. 749. и 751.).

58. — *Отац* и *мати* наслеђују увек по *једну четвртину*. Ако једнога родитеља нема, онда онај други наслеђује и ону *другу* четвртину.

59. — *Браћа* и *сестре* наслеђују овако:

а) поред *оба* родитеља — *половину*;

б) поред *једнога* родитеља, — *три четвртине*; а

в) ако нема *ни једнога* родитеља, — онда *сву* заоставштину.

Они *деле* наслеђе овако:

а) ако су све *рођена браћа* и *рођене сестре* (т. ј. и по оцу и по матери; les frères et soeurs *germains*) онда свако од њих добива *раван* део (par tête; чл. 752.);

б) ако нису све рођени, него има и *полурођене браће* и *полурођених сестара* (т. ј. само по оцу и само по матери, les frères et soeurs *consanguins et utérins*), онда се наслеђе *дели* између *двеју линија*, па рођена браћа и сестре учествују у *обема* линијама, а полурођена само у оној, којој припадају, очевој или материној; а

в) Ако наслеђују само *полурођена браћа* и *полурођене сестре* само из *једне* линије (т. ј. браћа и сестре само по оцу, или, само по матери), онда они наслеђују и деле *сву* заоставштину, искључујући све *остале* сроднике из *оне друге* линије.

60. — *Потомци* браће и сестара (синовци и синовице, нећаци и нећаке и њихови потомци) наслеђују не само *представљањем* (représentation) него и по *свом властитом праву* (de leur chef), као *најближи* сродници из *другога* реда и искључују од наслеђа предке и побочне сроднике из трећег и четвртога реда наследника (чл. 750.).

61. — *Усвојилац* (поочим или помајка) нема права да наследи *усвојено дете* (посинка или поћерку), већ има само *право* да *натраг узме* из заоставштине усвојеникове она *добра* која му је за живота даровао, ако се још у природи налазе у заоставштини. Он то право (le retour successoral) има и према заоставштини *деце усвојеникове*, ако су умрла *без потомства* (чл. 351. и 352.).

И *деца усвојичева*, законита и позакоњена, ако овај није жив, имају *исто право* према заоставштини усвојениковој, али *не* и према заоставштини његове деце која су умрла без потомства (чл. 352.).

Усвојено дете нема права да наслеђује децу усвојичеву ни његове потомке.

62. — *Ванбрачни родитељ* (отац или мати) само тада наслеђује заоставштину свога *ванбрачнога детета*, које је без потомства умрло, ако га је *признао*. Ако су га *оба* родитеља признала, онда је деле *по пола* (чл. 765. од 1896. год.).

Ако нема родитеља, онда њихова *законита деца* (одн. браћа и сестре оставиочеве), али *не* и њихови потомци, имају *право* да *натраг узму* она *добра* која је оставилац добио или наследио од родитеља, ако се она још налазе у заоставштини (одн. неплаћену цену, ако су продана). Сва *остала* добра наслеђују *ванбрачна* браћа и сестре оставиочеве, односно њихови потомци (чл. 766. од 1896. год.).

Из овога се јасно види, а то се и изреком вели у чл. 757., да закон не даје никакво право ванбрачној деци на добра сродника њихових ванбрачних родитеља.

63. — У *трећи* ред спадају *сви остали* (осем оца и матере) *предци* оставиочеве, и по *оцу* и по *матери* (чл. 746.).

Они овако наслеђују:

Ако има предака у *обема* линијама, дакле, и у очевој и у материној, онда се наслеђе *дели* између *двеју линија*, то јест, на *две половине*; па, у *свакој* линији наслеђује *најближи предак*, а ако их има више *истога степена* (впр.

дед и баба, или прадед и прабаба) деоба се увек врши *по главама*, пошто представљање није допуштено у овом реду.

Предци који припадају *обема* линијама учествују у деоби наслеђа и у једној и у другој.

А ако у којој линији нема предака, њену половину наслеђују *побочни сродници* из исте линије најдаље до *дванаестог* степена закључно, а *не* предци из оне *друге* линије.

64. — Поред овога редовнога права наслеђивања, *сваки законити предак* има и аномално наслеђивање, то јест, *право* да из заоставштине свога потомка, који је *без потомства* умро, *натраг узме* оно *добро* које му је био *даровао*, ако се оно још налази у натури у заоставштини обдарениковој или да тражи *неплаћену* цену тога добра, ако га је оставилац био отуђио; или, да се користи *тужбом* за повраћај тога добра од трећег, који га држи, ако је оставилац ту тужбу имао. (чл. 747.). Ово је случај т. зв. *retour successoral*-а.

Побочни сродници немају ово право. Нпр. ако је брат брату даровао какво добро, па овај умро без потомства, не може тражити повраћај тога добра.

65. — И *усвојилац* као предак потомка усвојениковог, има такође то *право повраћаја* из заоставштине онога, ако је умро без потомства (чл. 352); види напред под бр. 61.

66. — У *четврти* ред долазе *побочни сродници* (осем браће и сестара и њихових потомака) и у *очевој* и у *материној* линији до *дванаестог* степена закључно (чл. 753.).

Заоставштина се и овде *дели по пола* између двеју линија, очеве и материне.

У *свакој* линији *најближи* сродник наслеђује њену половину тек тада, кад у њој нема ни једнога предка, без обзира на то, што у другој линији њену половину наслеђује који предак, ма то био и отац или мати оставиочева.

Побочни сродници *истога* степена у *истој* линији наслеђују *по главама*; деоба по стаблу овде не бива зато, што представљање није у овом реду допуштено.

Побочни сродници који припадају *обема* линијама учествују у деоби *обеју* половина наслеђа.

Ако нема побочних сродника у једној линији, онда они у оној другој све наслеђују (чл. 755. ал. 2.).

67. — *Отац*, а тако исто и *мати* оставиочева, кад у стицају са *побочним сродницима* из *противне* линије насле-

ђује *половину* наслеђа свога детета, има *право да ужива трећину* од оне *друге* половине коју ти побочни сродници наслеђују (чл. 754.).

68. — Побочни сродници *по усвојењу* оставиоцем имају и овде *право да натраг узму* добра која су у заоставштини усвојениковој (а не и његовог потомка) и која је он задобио *даром* или *наслеђем* од усвојиоца (чл. 352.).

III. Белгијско право

69. — У Белгији вреди онај текст францускога грађанскога законика (Code civil) какав је, по установљењу царства у Француској, обнародован 3. Септ. 1907. год. под насловом „Наполеонов законик“ (Code Napoléon).

Прописи тога законика који уређују *породично наследно право*, наиме:

- 1) општи прописи (чл. 731.—738.);
- 2) прописи о *представљању* или репрезентацији (чл. 739.—744.) и
- 3) прописи о наследном праву *птомака* (чл. 745.), *предака* (чл. 746.—749.) и *побочних сродника* (чл. 750.—755.), — потпуно су истоветни, и по бројном реду и по садржини, с истим прописима у данашњем француском законуку (чл. 731.—755.).

А тако исто, у Белгији вреде и данас још и првобитни прописи (чл. 756.—766.) о наследним правима *ванбрачне деце*, као ванредних законих наследника, на добра њихових ванбрачних родитеља и о наслеђивању добара ванбрачне деце, која су умрла *без* потомака, док су ти чланови, у Француској, модификовани законом од 25. марта 1896. год. и ванбрачна деца преведена из категорије ванредних у ону *редовних* законих наследника.

70. — *Ванбрачно дете* које је легално *признато*, а није ни браколомно ни родоскврно (чл. 762.), *наслеђује* свога *ванбрачнога родитеља* по чл. 756. и 757. овако:

а) ако је родитељ (отац или мати) оставио и *законе потомке*, онда ванбрачно дете наслеђује *трећину* од дела који би добило да је *законито*;

б) ако родитељ није оставио законих потомака, али је оставио *предке* или *браћу* или *сестре*, — онда *половину* од поменутога дела; и

в) ако родитељ није после себе оставио ни законих потомака, ни предака, ни браће или сестара, — онда насређује *три четвртине* од поменутога дела.

И најпосле, по чл. 758.

г) ако родитељ није оставио ни *побочних сродника* до дванаестогга степена, — ванбрачно дете наслеђује *сву* заоставштину.

71. — Деца или потомци ванбрачнога детета, ако је ово умрло *пре* свога родитеља који га је признао, могу тражити права која су утврђена чл. 756—758. (чл. 759.).

72. — Ванбрачно дете или његови потомци дужни су *урачунати* у свој наследни део све што су примили од ванбрачнога родитеља о чијем је наслеђу реч, а што би требало *унети у деобу наслеђа* (колација) по прописима чл. 829. и др. (чл. 760.).

Али, ако су они, за живота тога родитеља, примили од њега *половину* онога што би, по наведеним прописима, имали наследити, и ако је тај родитељ *изречно изјавио* да му је била намера да наследни део ванбрачнога детета сведе на толико, колико су они примили, — онда они не могу преко тога ништа више ни тражити. А у случају, ако су *мање од половине* примили, онда могу тражити да им се *до половине* доцуни (чл. 761.).

73. — *Браколомна* и *родоскверна* ванбрачна деца имају право само на издржавање (des aliments), које им се одређује по имућности ванбрачнога родитеља и по броју и својству законих наследника (чл. 762. и 763.). А ни на то издржавање из заоставштине немају, ако су за живота тога родитеља изучили какав занат (l'art mécanique) или, ако им је он осигурао то издржање (чл. 764.).

74. — *Заоставштину ванбрачнога детета* које је умрло без потомства наслеђује онај ванбрачни родитељ (отац или мати) који га је *признао*, или, *обоје по пола*, ако су га обоје *признали* (чл. 765.).

75. — А ако нема ни оца ни матере, онда *законита* деца њихова, односно браћа и сестре оставиочеве, али *не* и потомци ових, имају право да *натраг узму* она *добра* која је оставилац од родитеља добио, ако се она још налазе у заоставштини; иначе имају право на тужбе које је оставилац

имао ради повраћаја тих добара од другогa, или на наплату цене, ако су она отуђена и још неплаћена. Остала добра наслеђују ванбрачна браћа и сестре оставиочеве, или њихови потомци (чл. 766.).

IV. Италијанско право

76. — По италијанском грађанском законнику који је проглашен 25. јуна 1865. а стао на снагу 1. јануара 1866. год., закони су, или интестатски *наследници*:

а) *крвни сродници* оставиочеви наиме: његови закони (брачни) *и потомци*, у које спадају и *позакоњена* деца, затим *предци*, *побочни сродници* (до десетогa степена закључно) и *призната ванбрачна деца*;

б) *преживели супруг* оставиочев; а у недостатку свих ових;

в) *држава* (односно *државна благајна*; (fiscus), — чл. 721. 736. 743. 753. и 758.

77. — *Породични наследни ред* или наслеђивање *крвних* сродника уређено је по *близини сродства*, без обзира на разлику *пола*, *првенства линије* и *порекла добара* која састављају наслеђе или заоставштину оставиочеву (чл. 722.).

78. — Сродници наслеђују или по *свом* властитом праву или *представљањем* (репрезентацијом).

79. — *Представљање* (репрезентација) је усвојено само у *корист* свих *потوماка оставиочевих* и *деце* његове *браће* и *сестара* и *њихових потوماка*. Између *предака* и *побочних сродника* наслађује *најближи* (чл. 730. 731. и 731.).

Жив се предак *не може* представљати, осем ако је тако *одсутан* да је *неизвесно* да ли је још у животу, или, ако је *неспособан* да сâм собом наследи поставиоца (чл. 734.), јер *неспособност родитељева* (genitore) или *предкова* не штети децу или потомке да наследе оставиоца, било по *свом властитом праву* (per rationem propria) било *представљањем* (чл. 728). Неспособни родитељ *нема*, у том случају, права да *управља* и да *ужива* наследство своје деце, ако су ова младолетна (чл. 728. al. 2).

А *може* представљати предка и онај потомак који је *одбио* да га наследи (чл. 735.).

80. — У свима случајевима *представљања* (репрезентације) деоба наслођа врши се *по стаблима*.

Ако је једно стабло извело *више грана*, деоба се такође врши *по стаблима у свакој грани*, а између чланова једне *исте* гране, *по главама* (чл. 739.).

81. — *Наследни је ред сродника* овако изведен:

1) У *првом* реду наслеђују *законита* (брачна) *деца* оставиочева и *њихово потомство* без разлике *пола* и без обзира што су рођена у *разним* браковима (чл. 736).

Као законита деца сматрају се и *позакоњена* (легитимирана) и *усвојена* (адоптирана) деца. Но *усвојена* деца и *њихови* потомци наслеђују само *усвојиоца* (поочима или по мајку) а *ни једног* сродника његовог (чл. 737.).

Деца (синови и кћери), као потомци *првога* степена, *први* наслеђују и *деле* наслеђе међу собом *по главама*, тј. на равне делове; а *остали потомци* (унучад, праунучад, прапраунучад итд. и по сину и по кћери), кад *представљањем* наслеђују сви или само неки од њих, *деле* га *по стаблима* (чл. 736. ал. 2.).

82. — *Ванбрачно дете* (односно *деца*), коме је уредно призната *филијација*, а није ни *бракокомно* ни *родоскврно* (чл. 180. и 752.), наслеђује свога *ванбрачнога родитеља* овако:

а) у стицају са *законитом децом* или *њиховим* потомцима, оно наслеђује *половину* дела који би добило да је законито. — Но законита деца, односно *њихови* потомци, власни су да му део његов исплате, по праведној оцени, у новцу или у непокретним добрима издаду (чл. 744.).

б) у стицају с *оцем* и *матером* или само с једним родитељем или с којим другим *предком* оставиочевим, или са *супругом* његовим, оно наслеђује *две трећине* наслеђа, а преостатак припада реченим предцима или супругу (чл. 745. ал. 1.). Али ако оно наслеђује у исто време и с *предком* и са *супругом* оставиочевим, онда предак наслеђује *трећину*, супруг *четвртину*, а оно све остало (чл. 745. ал. 2.):

У оба случаја ванбрачно је дете дужно *урачунати* у свој наследни део *све* што је од оставиоца *добило* (colazione, чл. 746.).

И најносле,

в) ако ванбрачни родитељ није оставио ни потомака, ни предака, ни супруга, ванбрачно дете наслеђује *сву* заоставштину (чл. 747.).

83. — *Закони потомци* ванбрачног детета имају право да *представљајући* њега као свога предка, траже оно, што би и оно, у наведеним случајевима (а. б. и в.), *наследило* од свога ванбрачног родитеља (чл. 748.).

84. — Ванбрачно дете *нема* права да наслеђује и *сроднике* ванбрачног му родитеља, а ни ови *не могу* њега наслеђивати (чл. 749.).

85. — Ванбрачној деци, која се по закону *не могу признати*, не припадају напред изложена наследна права. Ипак, она имају право да траже *издржање* из заоставштине ванбрачног родитеља у случајевима: кад, ма и посредно, истиче из какве грађанске или кривичне *пресуде* да им је оставилац ванбрачни родитељ; — кад су рођени у *браку* оставиочевом који је оглашен за *ништав*; — или, кад је оставилац *писмено* и *изречно* изјавио: да му је ванбрачни родитељ (чл. 193).

Издржање им се одређује по имућности (*delle sostanze*) ванбрачног родитеља и по броју и каквоћи законих наследника (чл. 752.).

86. — 2) У *другом* реду наслеђују *родитељи* (отац и мати) оставиочеви, његова *браћа* и *сестре* и *њихови потомци* и *сви предци*, очеви и материни.

Они наслеђују овим редом:

87. — а) *Отац* и *мати* наслеђују, ако *нема* браће и сестара ни њихових потомака, — *сву* заоставштину *по пола*, или *сâм преживели* родитељ (чл. 738.).

А ако *има рођене* браће и сестара, онда *сви* заједно наслеђују *по главама* сву заоставштину, само ни у ком случају *део оба* родитеља, или само *једнога* од њих, *не може* бити *мањи од трећине* заоставштине (чл. 740. ал. 1.).

Ако, пак, има и *полурођене* браће и сестара (тј. само по *оцу* или само по *матери*), наслеђују и они, само кад су у стицају с *рођеном* браћом и сестрама или кад сами наслеђују, они добивају само *половину* онога дела, који припада *рођеној* браћи или сестрама (чл. 740. ал. 2.).

Потомци браће и сестара наслеђују *по стаолима* (чл. 740. ал. 3. у вези с чл. 722. и 753.).

Део, који би припао *оцу* или *матери*, да су живи, припада, ако их нема, *најближим* предцима у очевој односно материној линији (чл. 740. ал. 4.).

88. — б) *Браћа и сестре* сами наслеђују, ако нема ни једног родитеља нити кога другог предка из очеве или материне линије. Они *деле* све наслеђе *по главама*, а њихови потомци, *по стаблима* (чл. 741. ал. 1.).

Но *полурођена* браћа и сестре и њихови потомци, наслеђују, кад су у стицају с *рођеном* браћом и сестрама, само *половину* од дела који припада рођеној браћи и сестрама (чл. 741. ал. 2.).

89. — в) *Предци*, ако нема родитеља оставиоцевах ни његове браће и сестара ни њихових потомака, наслеђују *половину наслеђа* оне линије којој припадају, без обзира на порекло наследних добара, (чл. 739. ал. 1.).

Ипак, ако сви предци нису *истога* степена, онда *цело* наслеђе припада *најближем* предку без обзира на то којој линији припада очевој или материној (чл. 739. ал. 2.).

90. — з) У *трећи* ред спадају *сви побочни сродници* из *обеју* линија до *десетог* степена закључно.

Између њих наслеђује увек *најближи* сродник без обзира на линију којој припада (чл. 742.).

91. — *Заоставштина ванбрачнога детета*, које је умрло *без потомства*. Њу наслеђује:

а) *пола* преживели *супруг*, а *пола* онај *родитељ* који га је *признао*, а ако су га *оба* родитеља признала, онда они *деле* међу собом ову другу половину (чл. 751.);

б) а ако нема *супруга*, онда *сву* заоставштину наслеђује онај *родитељ* који га је *признао*, а ако су га *оба* родитеља признала, они је *деле* међу собом *по пола* (чл. 750);

в) преживели *супруг* наслеђује *целу* заоставштину, ако нема ни једног родитеља (arg. из чл. 755. ал. 2.)

V. Португалско право

92. — По грађанском законнику, који је проглашен 1. јула 1867. а стао на снагу 1. јануара 1868. год., законски су наследници:

а) *крвни сродници* оставиочеви наиме: његови закони *потомци*, *предци* и *побочни сродници* до *десетог* степена закључно, и

б) *преживели супруг* његов.

А ако нема ни побројаних сродника ни супруга, заоставштина припада *држави* (одн. државној благајни; чл. 1969.).

93. — Наслеђивање оставиоца од стране *сродника* његових уређено је тако, да *најближи* сродник искључује *удалењенијега* осим случајева, у којима је допуштено наслеђивање *представљањем* (репрезентацијом), чл. 1970.).

Ако се најближи сродници *одреку* наслеђа или су *недостојни* да наследе оставиоца, наслеђе прелази на сроднике *идућега* степена. Но ако се који наследник *одрекао* просто *свога дела*, онда овај *прирашћује* деловима осталих сунаследника *истога* степена (чл. 1972.).

94. — Лица, *неспособна* да по *тестаменту* наследе, неспособна су да прибаве и *законско* наслеђе (чл. 1978.). — *Неспособност* наследникова је само *лична*. Његова деца и остали потомци, ако их има, наслеђују исто онако, како би наследили и да је неспособни умро као способан (чл. 1979.).

95. — *Представљање* (репрезентација), и то само *умрлога* предка, допуштено је само за *потомке* оставиоачеве и *аа децу* његове умрле *браће* и *сестара*, кад ова наслеђују у стицају с којим братом његовим. Дакле, оно *није* допуштено за *предке* и *остале побочне сроднике* његове (чл. 1990—1982.).

Представници (репрезентанти) наслеђују онако (*à se titre*) како би наследιο и онај, кога они представљају, да је преживео оставиоца (чл. 1983.).

96. — Сродници *истога* степена деле наслеђе *по главама*, дакле на *равне делове* (чл. 1971.).

Ако сви наследници или само неки од њих наслеђују *представљањем*, деле наслеђе *по стаблима*; а *представници* једнога *истога* предка деле наслеђе такође *по главама* (чл. 1984. у вези с чл. 1987.).

97. — *Породични* је наследни ред овај:

1) У *првом* реду закона и позакоњена *деца* оставиоачева и *њихови потомци*, без разлике *пола* и *доба живота*, па и тада, ако нису сви из *истога* брака (чл. 1985. и 1988.).

Деца, потомци *првога* степена, наслеђују *по главама*, то јест, на *равне делове* (чл. 1986.).

Њихови потомци, кад наслеђују *представљањем*, наслеђују *по стаблима* (чл. 1967.).

98. — *Ванбрачна деца*, која су уредно *призната*, наслеђују, ако *нема* законе деце, *сву* заоставштину ванбрачнога родитеља (чл. 1990.).

Ако пак *има* законе деце родитеља, онда се прави ова разлика:

а) ако су ванбрачна деца призната *пре* закључења брака из кога су закона деца, с којима конкуришу у наслеђу, — она добијају *део* наслеђа, који је *раван резерви* (део с којим се не може тестаментом располагати, дакле, закони део) *законе деце*, смањеној за *трећину*. Резерва, пак, законе деце износи редовно *две трећине* добара оставиочевих (чл. 1991. у вези с чл. 1784. §. 1. и 1785.).

б) а ако су ванбрачна деца призната после реченога брака, њихов део не прелази резерву законе деце, смањену за трећину и узима се само из онога дела родитељеве заоставштине с којим он не може тестаментом располагати (*la portion disponible*; чл. 1785. 2^о).

Но ако, због броја ванбрачне деце, није довољна трећина добара да попуни делове, које им даје чл. 1785. под 2^о, она неће имати право ни на шта друго, него се та трећина дели између њих на равне делове (чл. 1998.).

99. — У *другом* реду наслеђују *родитељи* (отац и мати), ако су обоје преживели оставиоца, као своје законо дете које је умрло без потомака, и *деле* наслеђе *по пола*; а ако га је само *један* родитељ преживео, онда овај наслеђује *сву* заоставштину његову (чл. 1993.).

100. — Ако *ванбрачно* дете умре без потомства и не остави супруга, *сву* заоставштину његову наслеђују родитељи који су га признали (чл. 1994.).

А ако је оставило супруга, овај ће, докле год живи, *уживати половину* заоставштине (чл. 1995.).

101. — Ако нема родитеља наслеђују *предци другога степена* (очеви и материни родитељи, тј. дедови и бабе) и *даљих степена* (чл. 1996.).

Ако су *сви* преживели предци *истога* степена, *деле* наслеђе на *равне делове*, без обзира којој линији припадају (чл. 1997.); а ако нису онда наслеђује онај предак који је *најближи*, опет без разлике линије (чл. 1998.).

Прописи чл. 1996., 1997. и 1998. вреде и за наслеђе признатог ванбрачног детета, без повреде чл. 1999., по коме преживели супруг има права да ужива половину наслеђа.

102. — У *трећем* реду наслеђују *браћа* и *сестре* оставиоцeve и *њихови потомци* (чл. 2000.).

Рођена браћа и сестре, кад наслеђују заједно са *полу-рођеном* браћом и сестрама, добивају *деоструки део* у наслеђе (чл. 2001.).

Ово вреди и за њихове потомке (чл. 2001. §. 1.).

103. — На исти начин наслеђују и *позакоњена* и *ванбрачна* браћа и сестре, кад *нема* законе браће и сестара ни њихових потомака (чл. 2002.).

104. — У *четвртном* реду наслеђује, пре осталих *побочних* сродника, *преживели супруг*, само ако није био крив што је, по пресуди судској, живео раздвојено од оставиоца (чл. 2003.).

А после супруга наслеђују остали досад непоменути *побочни сродници* до *десетог* степена закључено (чл. 2004.).

105. — *Позакоњена* и *ванбрачна* деца, па и призната, не наслеђују интестатски побочне сроднике ни очеве ни материне, а ни ови ону, осем случаја кад нема других сродника до *десетог* суепена закључно (art. 2005.).

VI. Шпанско право

106. — По грађанском законнику, који је проглашен 24. јула 1889. год *закони* су, или интестатски *наследници*:

- 1) *крвни сродници* наиме: *закони* (брачни) *потомци*, *предци* и *побочни сродници* а тако исто и *ванбрачна деца*; и
- 2) *преживели супруг*.

А у недостатку свих ових наследника, наслеђује *држава*, која то наслеђе раздељује добротиним заводима и школама у општини и провинцији домицила оставиоцевог (чл. 956.).

107. — Породични наследни ред уређен је по *близини* сродства (чл. 915.). Ближи сродник искључује удаљенијега, осем случајева, у којима је допуштено представљање (чл. 921.).

108. — *Представљање* (репрезентација) је допуштена увек у нисходној правој линији, дакле у корист свих потомака оставиоцевих, а у *побочној* само у корист *деце* браће, рођених и полурођених (чл. 925.).

Жив се предак *не може* представљати, осем случаја; ако је он *искључен из наслеђа* (егзередиран) или ако је *неспособан* да сâм наследи (чл. 929.)

Може се представљати и онај умрли предак, чијег се наслеђа *одрекао* потомак који га представља (чл. 828.).

109. — Кад год се представљањем наслеђује, наслеђе се *дели* по *гранама*, тако да представник или представници не добију више наслеђа него колико би добио и онај кога представљају, кад би га било (чл. 926.).

Братњева деца. (синџвци и синовнице) наслеђују, у стицају са стричевима, *представљањем*; а ако сама наслеђују, *деле* наслеђе на *равне делове*, и ако их има од више браће (чл. 927.). — (Чланови 926. и 927.) не помињу децу сестара оставиоцевих).

110. — *Породични наследни ред* овако је уређен:

1) У *првом* реду наслеђују закона *деца* и *њихови потомци*, без разлика *пола* и *доба живота*, па и тада, ако нису сви из истога брака оставиоцевог (очевог или материног чл. 930. 931.).

Деца наслеђују по *свом* властитом праву и *деле* родитељево наслеђе међу собом на *равне делове* (чл. 932.).

Унуци и остали потомци наслеђују *представљањем*, и ако је који од њих раније *умро* и оставио *више* наследника, онда *део*, који му припада, они *деле* међу собом на *равне делове* (чл. 933.).

Ако је оставилац после себе оставио и своју децу и потомке од друге раније помрле деце, онда његова деца наслеђују по *свом* праву, а потомци (унучад итд.) по праву представљања (чл. 934.).

111. — *Усвојено дете* и *усвојилац* немају по закону права да се *узајамно* наслеђују (чл. 177.).

112. — 2) У *другом* реду наслеђују *предци* оставиоцеви, искључујући све побочне сроднике његове (чл. 985.), дакле, и браћу и сестре његове и њихове потомке.

Од предака *отац* и *мати* први наслеђују и *деле* детиње наслеђе на *равне делове*; (а ако је само *једно* од њих преживело, наслеђују *сву* заоставштину свога детета (чл. 936.).

Ако нема ни оца ни матере, наслеђују *најближи* предци и то овако:

а) ако има подједнако блиских предака из *обеју линија*, и из очеве и из материне, наслеество се дели на *две половине*, па једну *деле* међу собом очеви а другу материни предци, *по главама*;

б) ако су најближи предци *сви* из *исте линије* и *истога степена*, *деле* наслеђе *по главама* (чл. 937.).

Но предак који наслеђује од свога потомка добра, која је овај без накнаде (*à titre gratuit*) задобио од ког другог предка или брата, дужан је поштовати права, која би била по закону стечена у корист сродника до трећег степена, који припају линији из које су та добра (чл. 811.), јер, по чл. 812. предци наслеђују, искључујући сва друга лица, добра која су дали деци и потомцима, који су изумрли без потомства, ако су та добра у заоставштини, или она добра, која замењују дарована добра, ако су ова у размену добивена, односно наслеђују тужбе оставиоцеве о тим добрима, ако су она продана, или још неплаћену цену њихову (чл. 938.).

113. — 3) У *трећем* реду, ако нема *законих* потомака ни предака оставиоцевих, наслеђују *позакоњена* (краљевим указом) и *призната ванбрачна деца* његова *сву* заоставштину (чл. 939.).

Ако ванбрачна или позакоњена деца конкуришу у наслеђу с потомцима кога раније умрлога ванбрачнога или позакоњенога детета, она наслеђују по *свом* властитом праву а ови други представљањем (чл. 940.).

Ова своја наследна права (чл. 939. и 940.), ванбрачно или позакоњено дете *преноси* смрћу својом *на своје потомке*, који долазе *по праву представљања* да врше његова права на предково наслеђе (чл. 941.).

114. — У случају кад има и *законих* потомака и предака оставиоцевих, позакоњена и ванбрачна деца наслеђују само *део* који им дају чл. 840. и 841. (чл. 942.). А по тим наређењима:

а) кад завешталац (тестатор) остави и *закону* децу или потомке и *ванбрачну*, која су по закону призната, онда свако *ванбрачно* дете има право на *половину* оне количине, која припада законом детету, и то из *трећине* онога дела имања, с којим је завешталац могао слободно располагати, пошто се од ње одбију погребни трошкови. Овај део могу закона

деца ванбрачном детету издати, по праведној процени, у новцу или у другим добрима (чл. 840.); а

б) кад завешталац не остави законе деце или потомака, него *законе предке*, онда ванбрачна деца имају право на *половину* онога дела имања, с којом је завешталац могао слободно располагати (чл. 841.).

115. — Ванбрачно дете нема права да без тестаментa (ab intestato) наслеђује закону децу и предке *ванбрачнога родитеља*, који га је признао; а ни ови предци не наслеђују ванбрачно или позаконљено дете (чл. 943.).

116. — Ако ванбрачно или позаконљено дете умре *без законога* или *признатог потомства*, родитељ који га је признао, наслеђује *сву* заоставштину, а ако су га *оба* родитеља признала, *деле* је на *равне* делове (чл. 944.). А ако нема ни ванбрачних предака, наслеђују га ванбрачна браћа и сестре, по правилима, која вреде за закону браћу и сестре (чл. 945.).

117. — 4) У *четврт*ом реду наслеђују *побочни сродници* до *шест*ога степена закључно и *преживели супруг* оставио-чев (чл. 946. и 955.) овако:

Ако има само *рођене браће* и *сестара*, они *деле* братово или сестрино наслеђе на *равне делове* (чл. 947.); а ако са њима учествују и *потомци* кога раније умрлога брата (одн. сестре), онда они први наслеђују по *главама*, а ови други *по стаблу* (чл. 948.).

118. — Ако *рођена* браћа и сестре наслеђују с *полу-рођеном* браћом и сестрама, они наслеђују *двоструки део* (чл. 948.).

Ако наслеђују само *полурођена* браћа и сестре оставио-чеве, они *деле* наслеђе на *равне делове*, без обзира чија су наследна добра очева или матерна (чл. 950.).

И њихова деца наслеђују *по стаблу* (чл. 951.).

119. — Ако *нема* ни *рођене* ни *полурођене браће* и *сестара*, ни њихових потомака, *сва* заоставштина оставио-чева припада *преживелом супругу* његовом, само ако није коначном пресудом судском раздвојен од заједничког живота с оставиоцем (séparé de corps чл. 952.).

120. — Ако *нема* ни браће ни сестара уопште, ни њихових потомака, ни преживелога супруга, — наслеђују *остали*

побочни сродници, без разлике којој линији припадају, било само једној било обема (чл. 954.).

VII. Аустријско право

121. — По аустријском општем грађанском закону,¹ који је проглашен 1. јула 1811. год., а на снагу стао 1. јануара 1812. год. законски су наследници:

1) *брачни сродници* оставиоचेви, распоређени у *шест парентела* или *колена* (§ 730.) и

2) *преживели супруг* оставиочев (§ 757—759.). А после њих

3) *државна благајна* (§. 760.).

122. — Брачни сродници наслеђују по *чисто парентелном реду* (*ordo parentelaris*) који се назива и *чисто линеалном системом*.² По том реду не наслеђује сродник, који је уопште по степену ближи оставиоцу, него онај, који је у *ближој парантели*.

Има свега *шест* парентела. Оне су обележене редним бројевима (прва, друга, трећа, четврта, пета и шеста §. 731.).

Прва је парентела у *нисходној* линији. То је *оставиочева* парантела, јер њу састављају оставиочева *деца* и све *њихово потомство*, без разлике *пола* и *доба живота* (§. 731.).

Осталих *пет* парантела су у *усходној* линији. Њих састављају оставиочеви *предци*, мушки и женски, до *петога степена*, са својим потомствима (§ 731.). Тако:

другу парентелу састављају *родитељи* оставиочеви, као предци *првога* степена, и *њихови потомци* (оставиочева браћа и сестре и т. д.);

трећу — *дедови* и *бабе* или родитељи оца и родитељи матере оставиочеве (два брачна пара) као предци *другога* степена, и сви њихови потомци;

четврту — *прадедови* и *прабабе* оставиочеве (четири брачна пара), као предци *трећега* степена, и сви њихови потомци;

пету — *прапрадедови* и *прапрабабе* оставиочеве (осам брачних парова) као предци *четвртога* степена, и сви њихови потомци; и

¹ Превео га на српски Др. Драгољуб Аранђеловић, в. професор права и печатао 1906. год.

² *Парентела* или *колена* је круг лица која су рођењем произишла од једнога предка, рачунајући и њега, као зародиоца или оца парантеле.

шесту — *чукундедови* и *чукунбабе* оставиочеве (шеснаест брачних парова), као предци *петого* степена, и сви њихови потомци.

123. — Свака парентела која је по бројном реду ближа оставиоцу, *искључује* све остале које за њом иду, као удаље није. Дакле, тек пошто је извесно да нема наследника из *прећходне*, као ближе, парентеле, позивају се на наслеђе сродници из *оне која за њом одмах долази*. А то је т. з. *сукцесија парентела* (successio ordinum).

124. — Брачни сродници из ових шест парентела наслеђују или по *свом властитом праву* или по т. зв. *праву представљања*.

По *свом властитом праву* наслеђују само:

а) *деца* оставиочева и

б) *предци* његови, до петого степена, као осниваоци својих односних парентела, које мало час побројасмо

А сви остали сродници наиме: *потомци деце* оставиочеве (односно његова унучад, праунучад и т. д.) и *потомци* побројаних *предака* његових наслеђују по *праву представљања*.

125. — Право представљања вреди, дакле, у *свима паренталама* и то само у корист брачних *потомака*, без ограничења степена, *свакога* пре оставиоца умрлога *очекиваоца наслеђа* који би, да је жив у време делације, наследио оставиоца (§§ 732. 734. 551. 541 и 880.).

Жив се очекивалац наслеђа *не може* представљати, све једно да ли он лично може или не може наследити оставиоца; па ни онда, ако је он уопште чисто и просто *одбио* припало му наслеђе. Међутим представљање није и тиме условљено, да је представник и наследио онога кога представља

126. — Представљање (репрезентација) у аустријском закону не значи само ступање у наследни део (Eintritt in die Erbportion) представљенога, као што неки коментатори тога законика тврде,¹ него и *сукцесију у очекивање наслеђа* (Erbfolge in die Erbanwartschaft) или у *овлашћење за наслеђивање*² раније преминулога предка који везује сродством представника с оставиоцем. Представник не наслеђује оста-

¹ Unger, VI. §. 33. и прим. 1., Krainz, §. 484.

² Тако Pfaff и Hofmann, Commentar II. код §. 732. и Anders, Erbrecht §. 38.

виоца, дакле, на основу свога *сродства* с њиме, тј. по свом властитом праву, него по праву тога предка, кога представља, јер му је овај *смрћу* својом *пренео* своје очекивање наслеђа, као на свога потомка. И управо тај пренос је основна идеја у представљању за наслеђивање.

Та се основна мисао обелодањује у законнику и *позитивно* и *негативно*.

Позитивно се обелодањује тиме, што *унуци* оставночевни наслеђују и поред остале му *деце*, као ближњих потомака, и то управо *онолико*, колико би наследило и оно дете његово, које унуци као потомци истога представљају, да је оно живо и да само собом наслеђује (§. 332.). — То исто вреди и за потомке оних предака оставночевних који су родоначелници парентела (§§. 735. 739 и др.).

Негативно, пак, тиме: што представници *немају* права на наслеђе, ако га ни представљени *није имао*. Они добивају, рекосмо, тачно толико колико би и он добио, а то је *ништа*. И тако се и по негативној страни не да одвајати: *да ли* (an) и *колико* (quantum) наслеђује?

127. — Практични правни ставови који истичу из оне основне мисли у представљању, такође су позитивни и негативни. *Позитивни* су изложени у §§. 733. и 734. А *негативни* су одчести у §§. 732—734., а одчести растурени по законнику, а то су:

а) ако је родитељ *неспособан* да наследи, онда ни његова деца не добивају *ништа*, све једно да ли је он *жив* — јер се живо лице не може представљати (§. 732. на крају) — или је *умро* пре оставноца (§. 541.).

б) ако је *родитељ недостојан* да наследи и још *жив*, деца су му искључена, што га живог не могу представљати (§. 732. i. f.), а ако је *умро*, онда му се деци само из разлога човечности (humanitatis causa) даје његов део. (§. 541.)

в) ако се очекивалац унапред, још за живота оставночева, *одрекао* наслеђа, онда то одрицање вреди и за његово потомство (в. §. 551). Ово законско наређење несумњиво претпоставља да је очекивалац *умро пре* оставноца, јер, ако је жив, потомци га не могу представљати (§. 732. i. f.)

То исто вреди и за случај:

г) ако је очекивалац *одбио* наслеђе и *умро после* оставноца а *пре делације*, кад ова, и ако веома ретко, *доцније*

(в. §. 703.) наступа, а не, као обично, у часу смрти оставио-чеве (§. 536.). У овом случају деца *одбиоца* наслеђа, као год и деца онога, ко се *одрекао* наслеђа, искључена су из наслеђивања. Између *одрицања* и *одбијања* наслеђа је *аналогиа*. — Но ако је одбијање наслеђа учињено у *корист своје деце*, онда ствар друкчије стоји. Ту је одбијање погрешно употребљен израз за *примање* и *отуђење* наслеђа. И

д) ако је дете прописно *искључено* из наслеђа (егзере-дирано), па *надживи* оставиоца, онда су искључени и његови потомци, пошто га живог не могу представљати (§. 732. i. f.) и arg. a contrario из §-а 780.); а ако је дете раније *умрло* онда његови потомци добивају из разлога човечности (humanitatis causa) *нужни* или *закони део* наслеђа (Pflichttheil. §. 780 у вези с §. 551.).

Све ово у једно скупљено изражава: да искључење, одбијање, одрицање и неспособност предкова дејствују и на потомке његове.

128. — Из свега што је доведе речено о представљању (репрезентацији) излази јасно, а то се необорљиво доказује и протоколима о редакцији овога законика¹, да су редактори истога усвојили *старије*, неправилно учење о репрезентацији само *ослабљено* овим *изузетцима*:²

1) да потомци онога предка који је постао *недостојан* права наследства, *нису* искључени од наслеђивања, само ако је недостојник умро пре оставиоца (§. 541.) и

2) да су потомци детета, које је у последњој вољи изреком *лишено* наслеђа а умрло пре завештаоца, *овлашћени* да траже само *закони део* наслеђа (§. 780).

Но ови су изузеци само упола изузеци, јер као што напред рекосмо, ако недостојни предак *преживи* оставиоца, његови су потомци *искључени* од наслеђивања зато што је жив (§. 732. i. f.). Правило о тумачењу закона да *изузетак утврђује правило*, (exsertio firmat regulam) нигде се тако подесно не примењује као овде.

129. — Из овако схваћенога права представљања, које

¹ То су изнели Pfaff и Hofmann у Excuse II. стр 26. и Commentar II. стр. 26. 691. 695 и 1р.

² Трећи је изузетак у Војном Кривичном законнику (§. 208. с.) за децу војнога бегунца (дезертера).

вреди само за *брачну* а не и за ванбрачну и адоптивну *децу* истичу ове последице:

а) да не може бити *суццесије у степенима* (successio graduum) у смислу Римскога права;

б) да ни један *побочни сродник* не може као такав наследити оставиоца, него само као потомак и *представник* свога раније преминулога предка; следствено

в) да *рођена* браћа и сестре оставиочеве могу га наследити заједно с *полу рођеном* браћом и сестрама његовим (§. 376. i. f.);

г) да *деоба* наслеђа бива, у *свима* парентелама, по *стаблима* (in stirpes), и сама и помешана с деобом *по главама* (in capita). §§. 732—736. и д.) и

д) да сродник који је *с више страна* сродан с оставиоцем, може прибавити *више наследних делова* (§. 750).

130. — Ред наслеђивања сродника из појединих парентела. — Брачни сродници из *шест* парентела наслеђују овим редом:

131. — 1) *Прва* парентела. — Из ње наслеђују:

а) *деца* (синови и кћери) оставиочева, била рођена за живота његова или после смрти његове. Она наслеђују по *свом* властитом праву овако:

ако је само *једно дете*, оно само наслеђује сву заоставштину;

а ако их је *више*, онда је, по свом броју, *деле* на *равне делове* (successio, divisio in capita) (§. 382.)

б) ако је *које дете* оставиочево умрло *пре* оставиоца и након себе оставило *једно* или *више деце* (resp. унучади), онда оно или она, као *унучад* оставиочева, наслеђују *по праву представљања* само онај *део* заоставштине, који би припао *умрлом детету* оставиочевом, а родитељу њиховом, и то опет на исти начин, то јест, ако је само *један унук* он га *сâм цео* добива, а ако има *више унука*, они га *деле* међу собом на *равне* делове (§. 733. тач. 1.). У овом случају наслеђивање и деоба наслеђа бива *по стабли* (successio, divisio per stirps);

в) а ако је и *који унук* умро *пре* оставиоца и након себе оставио *једно дете* или *вите деце*, као *праунучад* оставиочеву, онда и она наслеђују, опет по *праву представљања*, само онај *део* заоставштине који би умрлом унуку (родитељу њиховом) припао при деоби с осталим унуцима, и *деле* га

такође на исти начин, то јест, ако је само *један праунук*, он сâм наслеђује *сав* тај део; а ако има више праунука, они га *деле* међу собом на *равне делове*. И у овом случају наслеђивање и деоба бива *по стаблу* (§. 373. тач. 2.)

Овако како унучад и праунучад наслеђују тако исто наслеђују и сви *даљи* потомци оставиоचेви као: *прапраунучад*, *чукунунучад* и т. д.

132. — Деоба по *стаблима* врши се не само кад *унуци* од умрле деце оставиочеве наслеђују са још *живом децом* његовом, него и онда, кад наслеђују *сами унуци* од *више деце* или *праунуци* од *више унука* његових. И тако, унуци од *свакога детета* и праунуци од *свакога унука*, било њих више или мање, не могу никад ни више ни мање добити до *онолико*, колико би умрло дете оставиочево или умрли унук његов добио да је *надживео* оставиоца и сâм собом га наследно (§. 734).

133. — 2) *Друга* парентела. — Из ње наслеђују:

а) *родитељи* (отац и мати) оставиочеви, по свом властитом праву. Они *деле* целу заоставштину на *две половине*: једна оцу а друга матери.

б) ако је *један* родитељ умро *пре* оставиоца, онда у *његово* право на половину наслеђа ступају остала деца његова, то јест, *браћа* и *сестре* оставиочеве, и тако *представљајући* свога родитеља наслеђују његову *половину* и *деле је* међу собом на *равне* делове, као да је она лична заоставштина родитељева.

Ако је, пак, који *брат* или која *сестра* умрла *пре* кога умрлог родитеља оставиочевог, онда *деца* тога брата или те сестре наслеђују, *по праву представљања*, део свога родитеља, онако, као што и *унучад* оставиочева по умрлом сину или кћери његовој наслеђују део свога родитеља и међу собом га деле.

За *унучад братњеву* или *сестрину* вреди такође оно исто што и за *праунучад* оставиочеву по сину или по кћери (§. 705. у вези с §§. 732—734.);

в) ако су *умрла оба родитеља*, онда *очеву* половину наслеђују и међу собом деле његова заостала *деца*, односно *браћа* и *сестре* оставиочеве, а *материну* њена заостала деца, такође *браћа* и *сестре* оставиочеве. Дакле, *полу рођена* браћа и сестре оставиочеве учествују у деоби *очеве* односно *мате-*

рине половине; а *рођена* браћа и сестре учествују у *обема* половинама, тако, да они, ако су сами, наслеђују *сву* заоставштину оставиоца (свога брата или своје сестре) и *деле* је међу собом на *равне делове* (§. 736.).

г) ако је *један родитељ* умрo *без потомства*, онда *целу* заоставштину наслеђује *преживели* родитељ. А ако ни други родитељ није жив, онда *цело* наслеђе деле његова деца и потомци по напред изложеним начелима (§. 737.).

134. — Трећа парентела. Из ње наслеђују:

а) *родитељи оставиочевих родитеља*, то јест, *дедови* и *бабе*. Они деле наслеђе на *две половине*: једна припада родитељима *оца* оставиочевог (т. ј. деди и баби по оцу) а друга родитељима *матере* оставиочеве (т. ј. деду и баби по матери) §. 738. Свака половина дели се опет на *две* половине, од којих једна (управо *четвртина* целога наслеђа) припада *деду* а друга *баби* (§. 739.).

б) ако су који *дед* или која *баба* или *обоје* с *очеве* или с *материне* стране, умрли, онда се *цела половина* која припада тој страни, дели између деце и потомака њених по оним правилима, по којима се у *другој* парентели дели *цело наслеђе* између деце и потомака *родитеља* оставиочевих (в. §§. 735—737.) — §. 739.; а

в) ако су *очеви родитељи* (дед и баба) умрли без деце и потомака, онда *цело* наслеђе припада *материним родитељима* (деду и баби) ако су у животу; а ако нису, онда њиховој зсосталој деци или потомцима. И *обрнуто*. (§. 740.).

135. — 4.) Четврта парентела. — Из ње наслеђују:

а) *прадедови* и *прабабе* (§. 741.). Они чине *четири пара* или *стабла* предака, од којих су *два* у *очевој* а *два* у *материној* линији, тј. родитељи *деда* по *оцу*, родитељи *бабе* по *оцу*; па онда, родитељи *деда* по *матери* и родитељи *бабе* по *матери*. Овде се цело наслеђе дели на *четири* дела: сваком стаблу по једна *четвртина*, која се по том дели на два дела или на *две осмине*: једна прадеду а друга прабаби. — Потомци свакога стабла деле своју четвртину онако исто како оставиочеве родитељи и њихови потомци деле *цело* наслеђе (§. 742.);

б) ако нема потомака *једнога стабла* од *очеве* или *матерне* стране, онда *четвртина* тога стабла припада потом-

цима оног *другог* стабла од *исте* стране, те ови сад наслеђују *половину* наслеђа (§. 743. тач. 1.); а

в) ако су изумрла *оба* стабла од *једне* стране онда *цело* наслеђе припада стаблима оне *друге* стране која га по пола деле. Али, ако и на овој *другој* страни нема потомака од *једнога* стабла, онда опет *цело* наслеђе, припада потомцима од оног *другог* стабла. (§. 743. тач. 2.).

136. — 5) Пета парентела. — Из ње наслеђују:

а) *прапрадедови* и *прапрабабе* (§. 744.). Они чине *осам* парова или *стабла* предака: по *четири* у свакој линији, очевој и материној. То су четири стабла ова:

а) родитељи прадедеда, оца *дедовог*;

б) родитељи прабабе, матере *дедове*;

в) родитељи прадеда, оца *бабиног*; и

г) родитељи прабабе, матере *бабине*.

Овде се наслеђе дели на *осам* делова, сваком стаблу по један, који се затим дели на два дела, управо на *две шеснаестине* од целог наслеђа, на једна припада прадеду а друга прабаби. Потомци *свакога* пара предака деле своју *осмину* онако, како је речено у предњим парантелама. (§. 745.);

б) ако нема потомака од *једнога* стабла у очевој или у материној линији, онда његова *осмина* припада потомцима *другог најближег му стабла* у *истој* линији. Дакле, ако нема потомака од родитеља прадеда, *оца дедовог*, осмина тога стабла припада потомцима оног *другог* стабла, које чине родитељи прабабе, *матере дедове*, и обрнуто. Или, ако нема потомака од родитеља прадеда, *оца бабиног*, онда део овога стабла припада потомцима родитеља прабабе, *матере бабине* и обрнуто (§. 746.);

в) ако нема потомака од *прва два* стабла, у једној линији, онда њихове две осмине припадају оним *другим* двама стаблима у *истој* линији, и обрнуто (§. 747. тач. 1.). А ако, пак, нема потомака од сва четири стабла у *очевој* линији, онда половина наслеђа, која њима припада, увећава ону *другу* половину која припада стаблима у *материној* линији и обрнуто (§. 747. тач. 2.).

137. — 6) Шеста парантела. Из ње наслеђују:

а) *чужундедови* и *чужунбабе* (§. 748.). Они чине *шеснаест* парова или *стабла* предака, по *осам* у свакој линији, очевој и материној. То су стабла оних родитеља, од којих

су произишла четири стабла у петој парантели. Овде се наслеђе дели на *шеснаест* делова, сваком стаблу по једна шеснаестина, коју чукундед и сукунбаба по пола деле по $\frac{1}{32}$ део целога наслеђа. Потомци свакога стабла деле своју *шеснаестину* онако, како је речено у предњим парантелама (§. 748.).

б) ако нема потомака од једнога стабла, онда њихови делови припадају оним стаблима, која по пропису §§. 643. и 746. с угашеним стаблима стоје у *најближој* вези. Ако, пак, има потомака само од *једног јединог* стабла, онда њима припада *цело* наследство (§. 749.).

VIII. Немачко право

138. — По Општем Грађанском Законнику, за Немачку Царевину од 18. Августа 1896. год. који је стао на снагу 1 Јануара 1900. год., *законско* односно *породично наследно право* засновано је на *крвноме сродству* из *законога брака*, без ограничења степена сродства (§. 1929.).

Крвни су сродници: *потомци* оставиоचेви и његови *предци* и њихови потомци. Они су распоређени у *парентеле* или *редове*.

139. — Под *потомцима* оставиочевим разуму се: његова *брачна деца* (синови и кћери), која су рођена у пуноважном браку, и даљи *брачни потомци* њихови, дакле: унучад, праунучад и т. д.

Као брачна деца сматрају се и:

а) деца рођена у *путативном браку*, т. ј. у браку који је по себи *ништав*, али ни један супруг или бар један од њих није знао, при закључењу брака, да постоји *основ ништавости* (§. 1699.). Ако је *отац* знао, не задобива ни право наслеђа ни остала права према детету у таквом браку рођеном (§. 1701.). Да ли, пак, ово вреди и за даље предке очеве или не, — *спорно* је.¹ А *мати* пак, баш и ако је знала, има право да наследи такво дете, али само као *небрачна* мати; и

б) *усвојено дете* (и његови потомци рођени после усвојења), осем ако му уговором о усвојењу није одузето право наслеђа (§. 1767. ал. 1.) — Према сродницима усвојичевим

¹ Види: за **Strohal**, Erbrecht, §. 9. прим. 7. и **Dernburg**, Das bürgerl. Recht, V. §. 15. бр. 5; а *против* **Endemman**, Lehrb. des bürgerl. Rechts, III. §. 15. бр. 4.

оно нема никаквих права (§. 1763.). Ни усвојилац нема права да наследи усвојеника (§. 1759.).

140 — *Ванбрачна су деца* потомци само према *матери* и *њеним сродницима*, па зато и имају према њима и активно и пасивно наследноправни положај *законите* деце (§. 1705.).

И *деца заручника* (Brautkinder) сматрају се као *ванбрачна*.

141. — Ванбрачно дете *позакоњено потоњим браком* својих родитеља изједначује се са *законитим* (брачним) дететом у свима наследним правима и према оцу и према матери и свима сродницима њиховим (§. 1719. и ал. 1. §-а 2303.); а *позакоњено наредбом државне власти* задобива такође правни положај брачнога детета, заједно са потомцима својим, али се то не распростире и на *очеве* сроднике (§§. 1736. и 1737.).

142. — Под *предцима* разуму се прво *родитељи*, отац и мати, а затим, и *сви даљи предци* (дед и баба по оцу и по матери; прадед и прабаба по оцу и по матери и т. д.), но само тада, ако су ти парови законити супружници.

143. — Крвни сродници наслеђују *по блискости парентела* или *редова* у које су распоређени. Парентела је круг лица која рођењем произлазе од *истога* предка, рачунајући и овога.

Парентеле се изводе и од *мушких* и од *женских* предака.

Близи предак заснива *ближу* парентелу,

Докле год има ма и једнога сродника из ближе парентеле, дотле се не позивају на наслеђе сродници из даље, старије парентеле (§. 1930.).

Ово подсећа на *successio ordinum* у Римском Праву. Ипак знатна је разлика. По Римском Праву, кад је објективно било извесно да неће наследити они који су раније позвани, следовао је *нов позив* онима који су сад најближи сродници. Ови су, по томе, морали *преживети тренутак*, у којем су отпали раније позвани. А по данашњем Немачком Праву, наслеђе се отвара *у часу смрти* оставиоцеле не само за оне, који су *непосредно* позвани да га наследе, већ и за све оне, који *очекују* да га могу евентуално, после њих, наследити. По томе, довољно је да је евентуално позвани сродник *преживео* отварање наслеђа, дакле *час смрти* оставиоцеле (§. 1922 и 1923.), па ако јесте онда се његово *очекивање наслеђа*

(Anwartschaft) *одржава* и ако умре *пре* него што *отпадне* раније позвани на наслеђе, те *прелазу* на наследнике његове с *правом одбијања* наслеђа (§. 1952.).

144. — Ко је пак у свакој парентели позван да *пре* других сродника наследи, није подједнако уређено у свима парентелама.

У *првим трима* парентелама постоји *право помицања* (Eintrittsrecht) само у корист *удаљенијих потомака*, а у осталима не постоји. То право одговара т. зв. „*праву представљања*“ у општем немачком праву. Али, ипак, оно није усвојено у оном облику, који му је дала старија доктрина и у којем је оно усвојено у француском и аустријском законнику. По том старијем праву представљања само се *умрли* предак, а не жив, може представљати, и онај, ко хоће да га у наслеђивању ког другог сродника представља, мора бити не само *потомак* већ и *наследник*. Истина и Немачки Општи Грађански Законик говори о помицању даљег потомка на место ближега „који није жив“ (§. 1924. ал. 3.), али су с тим случајеви *напоредо* стављени и они, у којима отпада *ближи* потомак оставионачев што је *одбио* наслеђе (§. 1950. ал. 2.), или, што се *одрекао* истога (§. 2346), или, што је извршном пресудом судском оглашен за *недостојнога* (§§. 2342. и 2343.), или, што је тестаментом *искључен* из наслеђа.

Удаљенији потомак наслеђује по *свом* властитом праву, а не по праву онога кога представља, те зато му и не смета недостојност онога кога представља нити му мора бити наследник.

145. — У ред законих наследника̄ увршћен је и *преживели супруг* оставионачев.

146. — *Закони је ред наслеђа* овај:

1) У *првом* реду (§. 1924.) су наследници *сви непосредни потомци* оставионачев, на име: *деца* или *синови* и *кћери* његове и *сва унучад, праунучад, прапраунучад* и т. д., мушка и женска по сину и по кћери.

Оца наслеђују само брачна, а *матер* и брачна и ванбрачна.

Деца прво наслеђују и *деле* наслеђе *по главама*.

Унучад наслеђују само тада, ако им је *родитељ* умро пре оставиоца, или, ако, будући жив, не задобије наслеђа. Помичући се на *његово* место, они наслеђују и међу собом

деле оцет по главама *онај део* наслеђа, који би њему (parens praedefunctus) припао да је сâм собом наследио. Унучад наслеђују, дакле, *по стаблима*.

Ово исто вреди и за *праунучад* и т. д.

147. — Поред потомака (деце, унучади и т. д.) наслеђује и *преживели супруг* оставиочев и то увек *четвртину* наслеђа, без обзира на број потомака који наслеђују (§. 1931. ал. 1.).

148. — 2) У *другом* су реду наследници *родитељи* (отац и мати) оставиочеви и *њихови пошомци*, дакле браћа и сестре оставиочеве и њихни потомци (§. 1925.).

Отац и *мати* први наслеђују и свако од њих добива *половину* заоставштине (као год и по старом праву т. зв. Schossfallrecht).

Кад оба родитеља наслеђују, браћа и сестре ништа не наслеђују. На њих позив за наслеђивање прелази тек тада, кад је пре оставиоца умрло бар један родитељ. И тако, и данас браћа и сестре наслеђују „преко родитељских рамена“ (über die Schultern der Eltern), као и по старом германском праву. Дакле,

а) кад само *један* родитељ наслеђује, он добива *своју половину*, а *половину умрлога* родитеља наслеђују његови *потомци* (деца, односно унучад и т. д.) по *праву помицања*. Ако нема потомака умрлога родитеља, тад *преживели родитељ* наслеђује *сву* заоставштину синовљеву или кћерину. А

б) ако нема ни оца ни матере, онда наслеђује *њихово потомство*, дакле *браћа* и *сестре* и *њихово потомство*, по праву помицања.

Овде је основна мисао та: да *слободну* половину очеву или материну наслеђују његови односно њени потомци, као да је она *лична* заоставштина очева или материна. А из тога онда излази: да овлашћење за наслеђивање не зависи од тога да ли су остала (сем оставиоца) деца умрлога родитеља *рођена браћа* и *рођене сестре* оставиоцу или су само *полурођена браћа* и *полурођене сестре*, пошто *половину свакога* родитеља наслеђују само *његови* потомци. По томе, рођени брат или рођена сестра *двоструко* наслеђује оставиоца, кад им родитељи нису живи, јер он или она учествује у деоби *сваке* половине, и очеве и материне.

Браћа и сестре деле половине својих родитеља *по главама*, а њихови потомци *по стаблима*.

149. — *Преживели супруг* поред родитеља односно њихових потомака добива *половину* наслеђа (§. 1931. ал. 1.).

150. — У *трећем* су реду (§. 1926.) наследници: *родитељи оца* и *родитељи матере* оставиоцеве (т. ј. дед и баба му по оцу и дед и баба му по матери) и *њихови потомци*.

По правилу, постављеном у *другом* реду, наслеђе се и овде дели *по пола* на две линије, очеву и материну, по *једну* половину наслеђују *родитељи оца* оставиоцевог, а *другу* — *родитељи матере* његове, затим и једни и други деле *своју* половину опет *по пола*, те једну *четвртину* добија *дед* а другу *баба*.

Ако *кога* родитеља оца или матере оставиоцеве нема, онда на *место* његово долазе *његови потомци*. Нема ли тих потомака, онда његов део наслеђује његов супруг, т. ј. други родитељ оца или матере оставиоцеве. А ако нема ни тог *другог* родитеља, онда наслеђују потомци његови.

Најпосле, ако нема *ни једног* родитеља оца или матере оставиоцеве ни њихових потомака, онда део те изумрле линије наслеђује ова друга линија, разуме се најпре *дед* и *баба*, па место њих њихови потомци начином како напред изложисмо.

За *потомке*, који ступају на место својих предака, вреде прописи о наслеђивању у *првом* реду; дакле, *деоба* међу потомцима *првога* степена (а то су *деца* умрлога предка, на чије се место ступа) бива *по главама*, а међу *удаљенијима*, *по стаблима*.

151. — Поред *родитеља оца* и *родитеља матере* оставиоцеве наслеђује и *преживели супруг* његов и то *половину* његове заоставштине, а осем тога и *оно*, што би били наследили *потомци* отпалих родитеља оставиоцевог оца или матере, кад не би наслеђивао преживели супруг. (§. 1931. ал. 2).

152. — 4) У *четвртном* су реду (§. 1928.) наследници *прадед* и *прабаба* како *по оцу* тако *по матери* и *њихови потомци*.

Они овако наслеђују:

а) ако су оставиоца преживели *оба прадеда* и *обе прабабе*, онда они сви скупа наслеђују свога праунука и деле његову заоставштину на *равне* делове, без разлике којој линији припадају; а

б) ако га је преживео само *један* такав предак (прадед или прабаба), он сâм наслеђује сву заоставштину, искључујући све потомке оних других раније помрлих предака;

в) по смрти *тога једнога* предка, који је *преживео* оставиоца, заоставштину праунукову, коју је тај предак задобио, наслеђују *само његови потомци*; и

г) ако га није преживео *ниједан* прадед и *ниједна* прабаба, наслеђује га онај побочни сродник, *ко је најближи*, без обзира којој линији припада и да ли је потомак само прадедов или само прабабин. А ако има *више* таквих *најближих* побочних сродника, они *деле* наслеђе на равне делове.

Као што се види у овом реду *престаје* вредити *право помицања*.

153. — У овом реду *преживели супруг* наслеђује такође *половину* заоставштине, ако с њим уједно наслеђују *оба* прадеда и *обе* прабабе оставиоцеве, који добивају ону *другу* половину. Ако пак кога прадеда или које прабабе нема, онда његов односно њен *део* наслеђује опет *преживели супруг*, а не потомци отпалога прадеда или отпале прабабе.

А ако нема *ни једнога* прадеда и *ни једне* прабабе, преживели супруг сâм наслеђује *сву* заоставштину, искључујући *све* потомке речених предака оставиоцевих.

154. — 5) У *петом* су реду наследници *чукундед* и *чукунбаба*, како *по оцу* тако и *по матери* оставиоцевој и *њихови потомци*.

Ови сродници наслеђују онако исто као и они у четвртом реду. (§. 1929.).

И *преживели супруг* наслеђује овде онако као и у четвртом реду. (§. 1931. al. 2.).

155). — И за све остале редове: *шести*, *седми* и тако даље вреди све што вреди за *пети* ред. (§. 1929.).

IX. Швајцарско право

156. — I. По грађанском закону, који је проглашен 10. децембра 1907. год., а који ће стати на снагу тек 1. јануара 1912. год., интестатски су наследници:

а) *крвни сродници* и то: *потомци* оставиочеви, затим *предци* и то само *родитељи* и *дедови* и *бабе* по оцу и по матери (les grands-parents) и њихово потомство; и

б) *преживели супруг.*

У недостатку ових наследника наслеђе припада *кантону*, у којем је оставилац имао свој *последњи домицил*, или *општини* коју одређује законодавство тога кантона (art. 466).

157. — *Представљање* је допуштено и у нисходној и у усходној линији.

158. — II. Наслеђивање бива овим редом:

1) *Потомци* оставиоचेви (art. 457.). Они су *најближи* наследници.

Деца наслеђују по главама.

Раније помрлу децу *представљају* њихови потомци, који наслеђују *по стаблима* у свима степенима.

159. — 2) *Родитељи* (art. 458.). Оставиоца, који није оставио потомства, наслеђују *отац* и *мати* и деле наслеђе *по главама*.

Раније умрлог оца и матер *представљају* њихови *потомци* и наслеђују *по стаблима* у свима степенима.

У недостатку наследника у једној линији, све наслеђе даје се наследницима друге линије.

160. — 3) *Дедови и бабе* (по *оцу* и по *матери*) art. 459. Они наслеђују *по главама* у свакој линији, очевој и материној.

Раније умрлог деду или бабу *представљају* њихови *потомци*, који наслеђују *по стаблима* у свима степенима.

У случају смрти деда или бабе у очевој или материној линији, без потомства, наследни део његове или њене линије припада наследницима исте линије.

У случају смрти деда и бабе из једне линије, без потомства, све наслеђе припада наследницима из друге линије.

161. — Дедови и бабе и њихови потомци су *последњи* крвни сродници. Ипак, прадед и прабаба по оцу и прадед и прабаба по матери (les arrière-grands-parents) имају право на *уживање* дела, који би наследили њихови потомци да су преживели оставиоца.

Оес право уживања, у случају њихове раније смрти, прелази на браћу и сестре деда и бабе по оцу и по матери (art. 460.).

162. — Ванбрачни сродници, с материне стране, имају иста наследна права као и законити. А они с очеве стране имају их само тада, ако ванбрачно дете следује положају

очевом услед признања или декларације очинства (патернитства. — art. 461.).

163. — *Преживели супруг* може, по свом избору, ако је оставилац оставио потомке, захтевати *половину* на *уживање* или *четвртину* наслеђа у *својину*.

У конкурсу с оцем или матером оставиоочевом и њиховим потомством, он има право на *четвртину* у *својину* или на *три четвртине* за *уживање*; у конкурсу с дедовима и бабама и њиховим потомством, на *половину* у *својину* а другу *половину* за *уживање*; а у недостатку ових предака и њиховог потомства, на *цело* наслеђе (art. 462.).

164. — Преживели супруг може захтевати у своје време, место *уживања*, еквивалентну годишњу *ренту*. Ако је *уживање* преобраћено у *ренту*, он може, ако би му права била у опасности, захтевати да му сунаследници даду *обезбеђења* (art. 463.).

165. — На захтев својих сунаследника, преживели супруг дужан је дати им *обезбеђења*, ако ступи у *други* брак или им права доведе у опасност (art. 464.).

166. — *Усвојено дете* и његови потомци имају према *усвојиоцу* исто наследно право као и *законити* му *потомци*.

Усвојење, пак, *не даје* усвојиоцу и његовим сродницима никакво право на наслеђе усвојенога детета (art. 465.).



ШТАМПАРСКЕ ГРЕШКЕ

На страни	5.	у	12.	реду	оздо	место	<i>равноправно</i>	треба	<i>равно</i>
" "	6.	"	13.	"	"	"	<i>сматрани</i>	"	<i>сматрана</i>
" "	8.	"	11.	"	"	"	<i>навске</i>	"	<i>натске</i>
" "	"	"	2.	"	"	"	она	"	онај
" "	9.	"	1.	"	озго	"	successorinm	"	successorium
" "	"	"	2.	"	"	"	legitini	"	legitimi
" "	12	"	2.	"	"	"	ипах	"	ипак
" "	"	"	22.	"	"	"	да	"	за
" "	13.	"	9.	"	"	"	оставиочева	"	оставиочеве
" "	16.	"	1.	"	"	"	héritier	"	héritiers
" "	"	"	15.	"	"	"	интестантских	"	интестатских
" "	"	"	9.	"	оздо	"	dtoit	"	droit
" "	32.	"	7.	"	"	"	после речи <i>у</i>	<i>првом реду</i>	додај:

наслеђују.

Уведено у нови инвентар бр. ~~1976~~
јануара 1942 год.
Београд.

ПРАВИЛНИК

О

ДАВАЊУ ПОМОЋИ И ПОЗАЈМИЦА

ИЗ ЧИСТОГ ПРИХОДА

ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ



Овај Правилник обнародован је у 41. броју „Службених Новина“
од 23. фебруара 1922. године.



ДРЖАВНА ШТАМПARIЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1922

4

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. БЕКЕТ: ЧОВЕК И ДЕЛО
Боривој Герзић
Београд: Златно руно; Milstone, 2019.
2. ИЗВЕДЕНИ ИЗ КИЧМИ
Амила Кахровић Посављак
Београд: Књижевна радионица Рашић, 2020.
3. ЗДРАВО, ДРАГИ УБОЈИЦЕ!
Раденко Вадањел
Београд: Књижевна радионица Рашић, 2020.
4. ЛЕВА РУКА ТАМЕ
Урсула ле Гвин
Београд: Контраст издаваштво, 2019.
5. МАЛИНА
Ингеборг Бахман
Београд: Контраст издаваштво, 2020.
6. НЕРАЗДВОЈНЕ
Симон де Бовоар
Београд: Контраст издаваштво, 2021.
7. ПОСЛЕДЊА КОМУНА: (ЧЕВЕНГУР)
Андреј Платонов
Београд: Логос, 2008.
8. ЗАПИС О ЛЕШУ И СЕТИ
Растко Станишић
Београд: Логос, 2021.
9. БЕЗ
Бора Ћосић
Београд: Лом, 2021.
10. BLUE MOON
Дамир Каракаш
Београд: Лом, 2014.
11. МАРФИ: СА КОМЕНТАРИМА
Самјуел Бекет
Београд: Лом, 2020.

12. НАЋИН КАРУСЕЛ
Виктор Радоњић
Београд: Лом, 2021.
13. ПРВА ТРЕЋИНА СА ПРЕПИСКОМ
Нил Касади
Београд: Лом, 2020.
14. СЈАЈНО МЕСТО ЗА НЕСРЕЋУ
Дамир Каракаш
Београд: Лом, 2020.
15. ДАЛЕКА ЗВЕЗДА
Роберто Болањо
Београд: Магнус, 2020.
16. ВЕЧНА ФИЛОЗОФИЈА = PHILOSOPHIA PERENNIS
Олдус Хаксли
Београд: Metaphysica, 2020.
17. ЧУДО У КОЛИБИ ДУХА
Зорица Арсић Мандарић
Београд: Партенон, 2021.
18. МАЛИ ЈОВИЦА
Фредерик ван Еден
Београд: Партенон, 2020.
19. ПРИЧЕ О ЉУБАВИ, ЛУДИЛУ И СМРТИ
Орасио Кирога
Београд: Партенон, 2019.
20. ЗЛАТНА ФОНТАНА
Бенито Перес Галдос
Београд: Партенон, 2018.
21. 33 СНА
Драгана Мокан
Кикинда: Партизанска књига, 2021.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Џулијан Барнс: **ЧОВЕК У ЦРВЕНОМ КАПУТУ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.

Преузето са сајта:

<https://geopoetika.com/o-knjizi/1695/covek-u-crvenom-kaputu>

У лето 1885. три Француза долазе у Лондон на неколико дана у интелектуалну куповину: један принц, један гроф и један грађанин са италијанским именом. Наш водич кроз овај свет је Самуел Позе, лекар из виших друштвених кругова, слободоумни научник чувен по свом компликованом приватном животу. У овој живописној таписерији ликова (Хенри Џејмс, Сара Бернар, Оскар Вајлд, Гонкур...), места и времена, не видимо само епоху гламура и ужитка већ, изненађујуће, и доба насиља, предрасуда и ускогрудости – уз много више паралела с нашим добом но што бисмо могли да замислимо. *Човек у црвеном капуту* је заправо свежи портрет доба званог *бел епок*.

„Џулијан Барнс је писац који уме да напише роман чак и онда када не пише роман. *Човек у црвеном капуту* одличан је пример такве приповедачке алхемије: то је прича саздана највећим делом од реалних, историјски проверљивих чињеница, које би под пером мање вештог писца лако могле да бесповратно залутају у досаду. Барнс, међутим, претвара те чињенице у нешто што је не само много занимљивије већ и знатно веродостојније од историје: у раскошну повест. Опчињен истинитом причом о француском лекару, естети и бонвивану Самуелу Позеју, Барнс своју очараност неодољиво преноси на читаоца.”

Зоран Пауновић

„Ужитак за читање у сваком погледу. Барнс пише елегантно и врцаво, истражујући мотиве маштом романописца, али и скепсом историчара... И у томе бриљантно успева.”

Лео Дамрош, *The New York Times Book Review*

„Делом биографија прослављеног француског гинеколога и Дон Жуана, Барнсова књига се шири у ерудицијско, забавно и раскошно илустровано истраживање периода између 1870. и 1914. године. Дивна, до краја отворена и без предрасуда изведена књига.”

Хелер Макалпин, *NPR.org*

„Један од најсвестранијих живих писаца... Барнс је исписао још једну истински иновативну књигу која не личи ни на једну коју је раније написао.”

Ричард М. Чо, *Los Angeles Review of Books*

2. Пит Таунсенд: **ДОБА ТЕСКОБЕ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1712/doba-teskobe>

„Имати дебитантски роман у седамдесет петој години живота није честа појава. Но, када иза ње стоји име Пита Таунсенда, онда она и није толико необична: реч је о особи која је пола века раније, у својој двадесет петој, инаугурисала до тада скоро непостојећи жанр – рок оперу. Иако *Томи* није баш прва рок опера, те 1969. био је то први рок албум скројен по таквој мери. Осим тога, стекао је светску славу управо по овом жанру, а када је Кен Расел 1975. снимии истоимени филм, а Таунсенд за адаптирану музику био кандидован за Оскара, титула му се није могла одузети. Пит Таунсенд је оснивач групе *The Who* (1963), гитариста, текстописац, мултиинструменталиста, композитор и певач. Са групом и без ње има двадесет студијских и исто толико албума *уживо*, уз продатих сто милиона плоча. Упоредо с музиком, овај *неваљали концертни дечко* се бавио и новинарством, књижаством, издаваштвом и књижевношћу. Писао је сценарије за филм и ТВ, радио-драме, есеје, рок опере. Био је уредник у лондонској издавачкој кући *Faber & Faber*. Пит Таунсенд је аутор више књига и добитник многобројних награда. Роман *Доба тескобе* (*The Age of Anxiety*) објављен је 2019. године као део замишљене трилогије: роман – албум/рок опера – уметничка инсталација у настајању. У плану је и снимање играног филма по овој књизи.”

Владислав Бајац

„*Доба тескобе* велики је рок роман. Приповедач је сјајан стваралац – учен, врцав и непоуздан. Књига качи лудост музичког бизниса и показује Таунсендов танани осећај за хумор и оштро ухо за дијалоге. Привиђења и звучни пејзажи походе овај роман који је проширена медитација о маничном генију и мрачној уметности стваралаштва.”

Марк Бут, издавач књиге

3. Милица Бакић-Хејден: **ХИНДУИЗАМ: МНОГО БУКЕ ОКО ТОГ ЈЕДНОГ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.

Преузето са сајта:

<https://geopoetika.com/o-knjizi/1759/hinduizam>

„Изврстан, проблемски, али и историјски увод у хиндуизам, у којем се на обухватан и кохерентан начин разматрају сви битни конститутивни елементи ове велике светске религије. Такав приступ је доиста реткост у индологији, а у нас га (са изузетком, можда, Чедомила Вељачића) још није применио ниједан аутор, укључујући не само Србију него и бившу Југославију. МБХ је објективна, поуздана, одговорна и софистицирана у својим анализама и приказима различитих аспеката хиндуизма. Овој књизи ће се читалац враћати као некој малој, али поузданој, енциклопедији сваки пут кад треба да разјасни неки од појмова везаних за хиндуизам.”

Проф. др Милан Вукомановић, Филозофски факултет, Београд

„Они који се по први пут сусрећу са овом тематиком, имаће прилику да упознају њену изузетну сложеност, али и велико богатство и разноврсност. Надам се да ће ова књига неком бити подстицај за даљи рад на проучавању не само древне него и савремене индијске културе, на начин који је утемељен на савременим токовима у индолошкој науци, а не на предрасудама, застарелим преводима, или на непримереном свођењу хиндуизма на неке секташке појаве, које су маргиналне у његовој многострукој и вишехиљадугодишњој историји. Зато сам се потрудила да поред основних појмова и идеја читаоцу предочим и савремене токове и проблеме као што су религијски национализам односно политизација хиндуизма, социјалне и родне проблеме који из те политизације произлазе, као и глобални домет хиндуизма на примеру феномена гуруа, медитације и јоге, о којима има нарочито много половичних знања и на њима заснованих уопштавања.”

Милица Бакић-Хејден, из Предговора

4. Звонка Газивода: **ХОСТЕЛ КАЛИФОРНИЈА: РОМАН** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1699/hostel-kalifornija>

„Петнаест година после књиге прича *Делфини на хелијуму* (Геопоетика, 2004), Звонка Газивода нам се враћа исписујући свој први роман. И као да од тада време није прошло, опет нас је обрадовала својим звонким гласом који је истовремено и свеж и искусан, и српски и светски.

Виђење овог и визија будућег света или два истовремена, а различита, подстакнута било којим стиховима песме *Хотел Калифорнија* из 1977. групе Иглс (рецимо, *Ово би могао бити рај или би могао бити накао*), основни је порив ауторкине потраге за стварношћу која се одвојила од саме себе.

Хотел Калифорнија у књизи је брод, склониште, парфем, продукцијска кућа, авион, компанија, сапунска опера и *фрانشиза за активно уточиште*. Он је и место побуне коју предводи оновремени Ходисеј *Палатом речи* у којој се ствара *Велики речник* под будним оком прописа и правописа *Комуналних јаничара*. Део овог света су и микростудије о храни, телу и спорту, о здрављу.”

Владислав Бајац

„Музика, ритам, опијеност... како нас само вози Звонка Газивода у свом првом роману – тркачком манифесту на којем би јој и Мураками позавидео. Истовремено и ултрамодерно и ретро, и будућност и традиција. А, као што нам је већ показала у својим причама, фасцинантно је како се ова ауторка поиграва с речима као материјалом од којег гради овај роман. Тако да он може да буде речник некоришћених постојећих речи, али и оних које се стварају по први пут на овим страницама. И, баш као њена јунакиња Фелисити, нема тога што З. Г. не може да направи – три чвора на трепавици да завеже. Али не без снажних емоција док прави своју *папирнату породицу* у недостатку праве и док нас упознаје са значењем *Хотела Калифорнија* – уточиште, али некад и само поглед који опрашта, драга ситница која се поклони и чува да да смисао бесмислу и, неизоставно, емпатија. Можда кључна реч ове књиге која се изговара кроз вапај данашњице.”

Јасна Новаков Сибиновић

5. Бернар Ноел: **ДНЕВНИК ПОГЛЕДА** / Београд: Службени гласник, 2020.

Преузето са сајта:

<http://www.sglasnik.com/библиотека-књижевни-гласник/колекција-делта/дневник-погледа>

Истовремено поетика тела и поетика погледа, очи представљају границу која дели два волумена, видљиво које се налази пред нашим очима и ментално или невидљиво које је иза наших очију. С друге стране, ми верујемо да видимо реалност, али је заправо само читамо. Шта видимо када гледамо, шта је један поглед, шта је видљиво, питања су којима се француски песник Бернар Ноел бави у свом *Дневнику погледа*. Кроз низ записа, кратких цртица и мисли које су поетско-филозофски интониране, ова књига нам разоткрива сам чин гледања и његовог упијања.

6. Зоран Ћирић: **ЦРНИ ВИНИЛ, БЕЛА ТИШИНА** / Београд: Службени гласник, 2020.

Преузето са сајта:

<http://www.sglasnik.com/гласник-препоручује/црни-винил-бела-тишина>

Ћирић је Мохамед Али српске књижевности. Српски језик не памти такав рад ногу („Рад његових ногу је музика вреле воде”, каже Буковски); не памти такве несебичне ескиваже (никад на исту страну), крошее „боли глава”, на крају – толико речи од којих је свака на свом месту – као аперкат! За Ћирића, језик је место под сунцем. А српски језик је Дивљи запад за правоверне десперадосе – одметнике и отпаднике који су се усудили да изађу на црту, уз дијаболични благослов и нежно проклетство.

„Нема смрти без писања”, каже Магични. „Ако ћемо поштено, смрти нема уопште. Не разликујем је од тачке на крају реченице.”

Ова књига нуди свакојаке авантуре: породичне мелодраме, рокенрол легенде, љубавничке саге, епске трилере... После читања Ћирићевих прича срце ће вам опет бити тамо где сте одувек желели да буде.

7. Алберто Мангел: **БАЈКОВИТА ЧУДОВИШТА: ДРАКУЛА, АЛИСА, СУПЕРМЕН И ДРУГИ КЊИЖЕВНИ ПРИЈАТЕЉИ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1696/bajkovita-cudovista>

Ексклузивно, за српско издање, Мангел је придодао лик Краљевића Марка уз његове омиљене књижевне ликове, међу којима су: Црвенкапа, Капетан Немо, Цим из *Хаклбери Фина*, Дон Жуан, Фиби из *Ловца у жити*, Успавана лепотица, библијски Јов, Робинсон Крусо, Јеврејин луталица, Квазимодо, Карађоз, Сатана, Хамлетова мајка, Франкенштајново чудовиште, Фауст и др.

„Веома оригиналан оглед како књижевни јунаци могу да преиначе књиге у водиче наших живота, написан руком једног од најважнијих светских књигољубаца. Алберто Мангел шармантно и ерудитски преиспитује како књижевни ликови живе заједно са нама од детињства надаље. Кроз године, они мењају своје идентитете и излазе из својих прича да нас подуче комплексности љубави, губитка, и света самог... Делећи с нама његове јединствене читалачке моћи, Мангел нас подстиче да установимо своје сопствене књижевне односе. Интимни Увод и његове личне *жврљотине* употпуњују ову прекрасну, магичну књигу.”

Barnes & Noble

5

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД ЈУН–ЈУЛ 2022. ГОДИНЕ**

1. РЕКА СА ЧЕТИРИ УШЋА
Синиша Ковачевић
Београд: Ave Serbia, 2021.
2. МИ ПРОТИВ ВАС
Фредрик Бакман
Београд: Лагуна, 2021.
3. УХВАТИ ЗЕЦА
Лана Басташић
Београд: Контраст издаваштво, 2018.
4. ТРАЖИ МЕ
Мирјана Бобић Мојсиловић
Београд: Лагуна, 2017.
5. АНДАЛУЗИЈСКИ ПРИЈАТЕЉ
Александер Седерберј
Београд: Лагуна, 2013.
6. СТРУЧЊАК ЗА ЉУБОМОРУ И ДРУГЕ ПРИЧЕ
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2021.
7. ОМАМА
Слободан Владушић
Београд: Лагуна, 2021.
8. ЖЕНА БЛИЖЊЕГА ТВОГА
Тони Парсонс
Београд: Лагуна, 2021.
9. ПИСАЦ КАО ПРОФЕСИЈА
Харуки Мураками
Београд: Геопоетика издаваштво, 2019.
10. КУЋА ПРАШИНЕ И СНОВА
Рид Бренда
Београд: Лагуна, 2011.

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs)

Технички уредници: Јелена Васиљевић, организатор пријема и евиденције
захтева корисника
Јелена Катана, документалиста за електронске каталогe
и библиотечку базу података

Сарадници: Смиљана Павков, документалиста система базе података
Гордан Горуновић, оператер за системе базе података
Лепосава Милановић, документалиста за израду документационог
фонда
Радмила Тубин-Михајловић, организатор пријема и евиденције
захтева корисника
Дејан Станојловић, оператер припреме података

Лектор: Смиља Богдановић
Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Одељење за информационо-документационе и библиотечке
послове
Техничка подршка: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22–26